

MH 123540

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลคำพาน อำเภอเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์

นางสาววิยาณี ลำทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย : นางสาววิยาณี ลำลอง

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ เต็มเมืองชัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไรสง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล
ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย : นางสาววิยาณี ลำลอง

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ

ปีการศึกษา : 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำพาน จำนวน 384 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .29 - .90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test (Independent Variables) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One - Way ANOVA (F - test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีดังนี้ เทศบาลตำบลควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล และควรตรวจสอบการนำแผนพัฒนาไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ประชาชน จัดทำแผน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'S' and 'B' intertwined, followed by a horizontal line.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : People's participation on Making Three Year Development Plan Making of Lampan Sub - district municipality, Muang district, Kalasin Province

Author : Miss Wiyanee Lamlong

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Associate Professor Dr. Sanya Kenaphoom
Assistant Professor Dr. Wittaya Chareonsiri

Year : 2017

ABSTRACT

The objectives of this research were to study level of People's participation. Compare People's participation on Making Three Year Development Plan Making classified by gender, age, education and occupation. And suggestion about People's participation in Making Three Year Development Plan of Lampan Sub-district municipality, Muang district, Kalasin Province. The samples are 112 people who have domiciled residents in Lampan Sub - district municipality Muang district, Kalasin Province. Was determine by Taro Yamane using Simple random sampling. The research used questionnaire with the discrimination power between .29 to .90 and reliability at .89. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t - test and one way ANOVA (F - test).

The research results were found as follows 1) People's participation on Making Three Year Development Plan Making of Lampan Sub - district municipality, Muang district, Kalasin Province as overall at moderate level. 2)People's participation on Making Three Year Development Plan Making of Lampan Sub - district municipality, Muang district, Kalasin Province. Classified by gender and age found that have significant no difference in the level of statistical significance level at .05. Classified by education and occupation found that have difference in the level of statistical at .05. 3) Suggestion about People's participation on Making Three Year Development Plan Making of Lampan Sub - district municipality, Muang district, Kalasin Province. Sub - district municipality should be encouraging people to participate in the operation. Should be encourage people has come to be the committees for various aspects. Should be monitor the implementation of the development plan to prepare the budget provisions.

Keywords: Participation People Plan

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

A handwritten signature in black ink, consisting of several stylized, overlapping loops and lines.

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการมิได้เกิดขึ้นมาอย่างง่ายดาย หากเกิดจากความมุ่งมั่น ทั้งพลังกาย พลังใจของผู้ศึกษาวิจัย และคณาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เสียสละเวลาอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ซึ่งคอยแนะนำแนวทางอย่างทุ่มเทเต็มที่

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และญาติมิตรทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจสนับสนุนและช่วยเหลือ ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน และจงเป็นอานิสงส์ลดบันดาลให้ท่านมีความสุข ความเจริญต่อไป

นางสาววิภาณี ลำลอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	30
2.4 ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	32
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
3.4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4.2 ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
5.1 สรุปผล	78
5.2 อภิปรายผล	79
5.3 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	89
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	96
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกรายข้อ และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	98
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	100
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	106
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ข้อมูลประชากรในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	34
2.2	จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	35
2.3	จำนวนครู และนักเรียนโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	37
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	49
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	58
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายชื่อ	59
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน จำแนกตามรายชื่อ	60
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายชื่อ	61
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผน จำแนกตามรายชื่อ	62
4.7	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน	64
4.8	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	65

ตารางที่	หน้า
4.9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	66
4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	67
4.11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	68
4.12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	69
4.13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	70
4.14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	71
4.15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	72
4.16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	73
4.17 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	74

ตารางที่	หน้า
4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	75
ข.1 การหาผลรวมและค่า IOC การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	97
ค.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	99

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์	33
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	47

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาท้องถิ่นของตนประกอบกับรัฐธรรมนูญปี 2540 ที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจของรัฐ ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเอง และตัดสินใจ ในกิจการของท้องถิ่นได้เองพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ ปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย หากประเทศใดมีการปกครองท้องถิ่นอย่างมั่นคงแล้ว ย่อมทำให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศนั้นมั่นคงไปด้วย เพราะการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อประโยชน์โดยรวมของท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนสถาบันการฝึกสอนประชาธิปไตย ในทางปฏิบัติได้ให้ประชาชนมีประสบการณ์ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกในการบริหารงานของการปกครองตนเองในระดับพื้นฐาน เพื่อให้พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองในระดับชาติ ซึ่งมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากกว่าหลายเท่าในโอกาสต่อไป (กานต์ชนก ประกาศวุฒิสาร, 2552, น. 1)

การปกครองท้องถิ่นเป็นวิธีการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐไปยังหน่วยการปกครองของท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดบริการต่าง ๆ เพื่อท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ และงบประมาณเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการทำหน้าที่แบ่งเบาภาระของรัฐบาลในด้านการบริหารกิจการต่าง ๆ และเป็นองค์การที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นซึ่งต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล แต่ก็มีอิสระในการดำเนินงานตามสิทธิและอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภายใต้หลักการและเหตุผลต่อไปนี้

1. ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามแนวประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้กระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับท้องถิ่น อันเป็นการวางรากฐานทางประชาธิปไตยในชนบทของประเทศไทย

2. เป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง หรือรัฐบาลกลาง เนื่องจากการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีรายได้มีเงินงบประมาณมีเจ้าหน้าที่ของตนเองที่จะดำเนินการพัฒนา และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นนั้น ได้จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางได้เป็นอย่างมาก

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น มีความแตกต่างกันการที่รัฐบาลกลางเป็นผู้ให้บริการทั้งหมด จึงอาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และการบริการก็เป็นไปด้วยความล่าช้าดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นผู้บริการเองและมีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเองซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้อย่างรวดเร็วกว่า (เชาวน์วิศ เสนพงศ์, 2546, น. 29 - 30)

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้น เปรียบเสมือนเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ และศักยภาพของแต่ละท้องถิ่นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะมีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับ จะต้องให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา และจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ได้แก่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และจะต้องมีการประสานและบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในเขตจังหวัดและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ กำหนดแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาเป็นการแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ จุดมุ่งหมาย ที่จะดำเนินการพัฒนาในอนาคต โดยแผนดังกล่าวสอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

สำหรับการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการ กำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการ บรรลุผลบนพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นปัญหาและความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการจัดทำ หรือการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนพัฒนาท้องถิ่นจะเป็น แผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น และบรรลุผลในอนาคตและเป็นกรอบในการ กำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ และ รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นรับทราบปัญหา ความต้องการประเด็น การพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยนำข้อมูล พื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูล วิเคราะห์ เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอ ผู้บริหารท้องถิ่น
4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา

จากการที่ประชาชนได้มีการตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานของราชการใน การพัฒนาบ้านเมืองนั้น จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ถูกจุด เพราะเมื่อเกิดการค้นหาปัญหาของชุมชนโดยคนในชุมชนเองจะทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริง

ที่เกิดขึ้น และเป็นปัญหาที่กระทบกับคนในชุมชนอย่างแท้จริงทำให้สร้างความพึงพอใจกันทั้งภาครัฐและภาคประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

การมีส่วนร่วมของประชาชนชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและน่าสนใจ เพราะการมีส่วนร่วมถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม ในฐานะที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงาน ณ สำนักงานเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นว่า การจัดทำแผนพัฒนาจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นตัวหลักในการบอกให้ทราบถึง สภาพการณ์ความเป็นอยู่ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการมีส่วนร่วมเพียงแค่ตัวแทน และผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้านเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการส่งเสริม ให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลลำพาน ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
- 1.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันหรือไม่
- 1.2.3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขและพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
- 1.3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ (Cohen and Uphoff, 1981) จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.5.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 9,195 คน (ทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์, 2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 384 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดโดยใช้สูตร (Yamane 1973, p. 727) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษารุ่นนี้ วิทยาลัยหาระหว่าง เดือนมิถุนายน - เดือนกันยายน พ.ศ. 2559

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

“แผนพัฒนาสามปี” หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้น สำหรับปีงบประมาณแต่ละปี มีความต่อเนื่องครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวน เพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“การมีส่วนร่วม” หมายถึง การเปิด โอกาสให้ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณา หรือตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการริเริ่ม คัดเลือกเพิ่มเติมหรือแก้ไขโครงการ และการดำเนินการตัดสินใจเพื่อนำโครงการต่างๆ ไปปฏิบัติตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง เมื่อระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลได้มีการเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้รับทราบปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาเทศบาลต่อไป การมีส่วนร่วมประชุมกับเทศบาล เพื่อจัดทำงบประมาณของโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง เมื่อแผนพัฒนาเทศบาลได้ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ไปแล้ว ประชาชนในชุมชนสามารถที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนั้น ๆ เช่น ประโยชน์จากสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ, เศรษฐกิจ, สาธารณสุขสิ่งแวดล้อม, ทรัพยากรธรรมชาติและการศึกษา

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามโครงการ การติดตาม การประเมินผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการ หรือเกิดจากโครงการ

“ประชากร” หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

“เทศบาลตำบล” หมายถึง เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลลำพานตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.7.1 เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.7.2 เพื่อให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

1.7.3 เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาล ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุ จุดมุ่งหมายต่าง ๆ โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง วางแผนการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้สัมฤทธิ์ผลในเวลาที่กำหนด มีการควบคุม คิดตามวัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผนแผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการ บริหารจัดการที่ดีมีความโปร่งใสและพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งหน่วยงานของภาครัฐและ ประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

2.1.1 ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นการพิจารณา และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนา เปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างปัจจุบันและอนาคต (Where We are to Where We Want to go) เป็นการคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผน จึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณา กำหนดแนวทางปฏิบัติงานมีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ความรู้และการคาดคะเนอย่างใช้ ดุลยพินิจการวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตและตัดสินใจเลือก แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการวางแผน คือ ความพยายาม

ที่เป็นระบบ (Systematic Attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคตเพื่อให้
องค์การบรรลุผลที่ปรารถนา

2.1.2 ความสำคัญของการวางแผน

2.1.2.1 เป็นการลดความไม่แน่นอน และปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นใน
อนาคตทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกล
มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีปัญหาความ
ต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของ
องค์การ ดังนั้นองค์การ จึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวน
ของสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมือง เป็นต้น

2.1.2.2 ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจาก
ปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร จึงทำให้
มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาใช้ในองค์การยุคปัจจุบัน

2.1.2.3 ทำให้การดำเนินการขององค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา ทั้งนี้เพราะ
การวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์การ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกัน
การดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคง และมีความเจริญเติบโต

2.1.2.4 เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้
มองเห็นภาพรวมขององค์การที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบของ
องค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิด
ความซ้ำซ้อนกัน

2.1.2.5 ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงาน เนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำ
โดยอาศัยทฤษฎีหลักการและงานวิจัยต่าง ๆ (A Rational Approach) มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย
และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่และแนวทาง
ปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่

2.1.3 ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

2.1.3.1 บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objectives) การวางแผนทุกครั้ง จะมีจุดหมาย
ปลายทาง เพื่อให้้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรก
ของการวางแผนถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัด ก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไป
ยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวก และเกิดผลดี

2.1.3.2 ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับ การใช้สติปัญญา เพื่อคิดวิธีการให้องค์กรบรรลุถึงประสิทธิภาพเป็นการใช้งานในฝ่ายต่าง ๆ มีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกันก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่าง ๆ ที่ทำซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่านับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดีก่อให้เกิดการประหยัด แก่องค์กร

2.1.3.3 ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลงเพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้วทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

2.1.3.4 เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุมกล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

2.1.3.5 ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้นจะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กร และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

2.1.3.6 พัฒนาแรงจูงใจ (Improves Motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหารและยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วยเพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์การคาดหวังอะไรจากเขาบ้างนอกจากนั้น การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึก และพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

2.1.3.7 พัฒนาการแข่งขัน (Improves Competitive Strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงานเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.3.8 ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไป

ที่จุดมุ่งหมายเดียวกันมีการจัดประสานงานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์การ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์การ

2.1.4 หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกัน คือ

2.1.4.1 การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผนผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องกำหนดและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผลหลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์กรบรรลุตามเป้าหมาย หรือประสบความสำเร็จ ได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2.1.4.2 การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

2.1.4.3 การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกัน ต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2.1.4.4 ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่าเช่นการใช้เวลาเงินเครื่องมือแรงงานและการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์กรหลักการพื้นฐาน 4 ประการ นี้ นับว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบความสำเร็จก้าวหน้าจากหลักการพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นควรมีแนวความคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด ดังนี้

1) กระบวนการแก้ไขปัญหาเริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอน คือ ปัญหา คืออะไรปัญหามีสาเหตุมาจากอะไรจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหา คืออะไร และวิธีการ หรือแนวทางแก้ปัญหา คืออะไรในการตอบปัญหาทั้ง 4 ข้อ ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปรัญาจากผู้ผู้มีประสบการณ์

2) กระบวน และเนื้อหาของวิธีการแนวคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถาม ดังนี้ จะทำไปทำไม จะทำอะไร จะทำที่ไหน จะทำเมื่อไหร่ จะทำโดยใคร จะทำเพื่อใคร จะทำอย่างไร จะใช้จ่ายเท่าไร

3) ความคิดสร้างสรรค์เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจากสัญชาตญาณ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือเรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษาองค์ความรู้งานวิจัยต่าง ๆ การวิเคราะห์สถานการณ์ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

4) การตัดสินใจต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผลกับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้นแต่ทั้งนี้ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องปรับกระบวนคิดโดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้งแล้วนำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหาร เพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

2.1.5 ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามควรจะมีลำดับขั้น และขั้นตอนทั้งนี้ เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพการวางแผน ก็เช่นกัน จำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1.5.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting Objectives) เป็นงานอันดับแรกที่นักวางแผน จะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ในองค์การสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผน คือ แผนที่วางจะต้องมีความชัดเจนทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกในองค์การเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และมีการประสานงานกัน

2.1.5.2 พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน (Developing the Planning Premises) ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนขอบเขตและข้อตกลงต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูล และปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ

และการเมืองความรู้สึกของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัยภายในองค์กรด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่น่ามาใช้เป็นกรอบในการวางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

2.1.5.3 พิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน (Reviewing all Possible Limitations on Planning) ข้อจำกัดต่าง ๆ มักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใด ๆ ฉะนั้นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณาและคำนึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถขจัดข้อจำกัดต่าง ๆ ให้เหลือน้อยลงสิ่งที่เหมาะสมนำมาพิจารณาคาดการณ์ในการวางแผน ได้แก่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงินตลอดจนบุคลากรต่าง ๆ ในองค์กร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มักจะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

2.1.5.4 พัฒนาทางเลือก (Developing Alternatives) ในการวางแผน ผู้วางแผนควรได้แสวงหาทางเลือกต่าง ๆ ที่จะเป็แนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่ง ๆ ไม่ใช่มีแนวทางปฏิบัติแนวเดียวที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้น แต่อาจมีแนวปฏิบัติหลาย ๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่าง ๆ หลาย ๆ แนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่าง ๆ

2.1.5.5 ประเมินทางเลือก (Evaluating the Alternatives) การประเมินทางเลือกนี้ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ แล้วผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้ จะทำให้โครงการดำเนินไปได้แล้วจึงตัดสินใจเลือกที่เป็นไปได้สูงสุด (The Most Feasible Alternatives) สิ่งที่เป็นข้อคิดสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกนั้น ก็คือ ไม่มีวิธีใดที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผนควรตัดสินใจเลือกทางเลือกสองแนวทาง หรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้วมาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุด (the Most Feasible Plan) ในการปฏิบัติ

2.1.5.6 เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Converting Plans into Actions) ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติซึ่งจะออกมาในรูปการกำหนดเป็นนโยบาย (Policy) ตารางการทำงาน (Schedules) และงบประมาณ (Budgets) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้ จะช่วยเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

2.1.6 ลักษณะของแผนที่ดี

แผนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1.6.1 แผนควรจะมีลักษณะที่เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้าง หรือกล่าวทั่ว ๆ ไป (It should be Specific Rather Than General) การที่เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน

และโอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ผิด ๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้น การจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้องไม่ต้องตีความกันในลักษณะต่าง ๆ และบางครั้งการตีความนั้นอาจก่อให้เกิดดำเนินการที่ผิดทิศทางไปก็เป็นได้

2.1.6.2 แผนควรจะจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน (A Plan Should Distinguish Between the Known and the Unknown) ทั้งนี้ เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต ฉะนั้น การจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้ และสิ่งที่เห็นเด่นชัด จะทำให้ผู้ใช้แผนคำนึงถึง และพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

2.1.6.3 แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (A Plan Should be Logical and Practical) ซึ่งเรื่องนี้นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ญาณเป็นรากฐานในการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และตัดสินใจเลือกแนวทางดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

2.1.6.4 แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ (The Plan Must Be Flexible and Capable of Being Modified) แผนที่นำไปใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้ทุกขณะ นอกจากนั้นการดำเนินการต่าง ๆ มักจะมีตัวแปรต่าง ๆ จำนวนมาก ที่มีผลกระทบต่อแผน ฉะนั้นแผนที่ดีจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น และปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

2.1.6.5 แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่เกี่ยวข้อง (The Plan Must Be Acceptable to the Persons who Adopt it and to the Persons who are Affected) ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับจะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผนไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่วางนั้นได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง

2.1.7 ประเภทของการวางแผน

การวางแผนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐาน ได้ดังนี้

2.1.7.1 จำแนกตามระดับการจัดการ

1) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับสูง (Top Management) เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณาภาพรวมทั้งหมด (Overall Planning) ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ และขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำลังของทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่คาดการณ์ว่าจะมีในอนาคต

2) การวางแผนบริหาร (Administrative Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับกลาง (Middle - Level Management) เป็นการวางแผน เพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ (Operative Plans)

3) การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) เป็นแผนที่ผู้บริหารระดับต้น (Lower Level Managers) นำแผนบริหาร (Administrative Plans) ไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

2.1.7.2 จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

1) การวางแผนดำเนินงาน (Standing Planning) เป็นการวางแผนที่มีลักษณะเป็นแผนถาวรบอกถึงแนวความคิดหลักการ หรือแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ในองค์กร หรือใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ แผนชนิดนี้จะรวมไปถึงนโยบาย วิธีปฏิบัติงาน กฎวิธีการ และมาตรฐานการวางแผนใช้ประจำมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเป็นอย่างยิ่งที่สามารถตรวจสอบการทำงานของพนักงาน และสามารถประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามการวางแผนชนิดนี้อาจมีจุดอ่อนบ้าง คือ เมื่อสภาพการณ์บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปแผนประเภทนี้จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในลักษณะแผนใช้เฉพาะครั้ง

2) การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง (Ad hoc Single Planning) เป็นการวางแผนเพื่อปรับและเสริมการวางแผนดำเนินงานประจำ ทั้งนี้เนื่องจากแผนดำเนินงานประจำไม่อาจตอบสนองความเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แผนใช้เฉพาะครั้งจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเฉพาะสถานการณ์ แผนประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วจะไม่นำมาใช้อีก บางครั้งจึงมีการเรียกแผนชนิดนี้ว่าแผนใช้ครั้งเดียว แผนประเภทนี้ ได้แก่ แผนงาน โครงการงบประมาณ และตารางการทำงาน แผนใช้เฉพาะครั้งมีประโยชน์ต่อองค์กรทำให้ลดความเสี่ยงและเป็นการใช้เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น

2.1.7.3 จำแนกตามระยะเวลา

1) การวางแผนระยะยาว (Long - Range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่จากการศึกษาของ The American Management Association พบว่าแผนระยะยาวนี้ควรมีระยะ 5 ปี เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างมีเหตุผล

2) การวางแผนระยะปานกลาง (Medium - Range Planning) เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 3 - 5 ปี

3) การวางแผนระยะสั้น (Short - Range Planning) มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ระหว่าง 1 - 3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้น ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาวประสบความสำเร็จแผนระยะสั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับแผนระยะยาว

องค์การ จึงจะดำเนินการไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการวางแผนตามระยะเวลาไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะสั้น และระยะยาว อาจไม่ได้กำหนดเวลาที่กล่าวในตอนต้น เพราะสภาพขององค์การ ในยุคปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ และระหว่างประเทศ

2.1.7.4 จำแนกตามลักษณะคุณค่าการใช้งานการวางแผนกายภาพ (Physical Planning) เป็นการวางแผนด้านทำเลที่ตั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วม ไว้มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันตามทัศนคติของแต่ละท่าน และภูมิหลังทางวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ทะเนงส์คี้ คุ่มโซ่น้ำ (2534, น. 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมิน นั้นหมายความว่า การวางโครงการใด ๆ ก็ตาม จะเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์หรือชี้ชัดตัวปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องมาร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาที่พวกเขาเห็นว่า เป็นไปได้ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติการและการประเมินผล สุริยา ยีขุน (2534, น. 36) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง ความร่วมมือ (Cooperating) ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันร่วมรับผิดชอบ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กร

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537, น. 182 - 183) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อันอาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร

ทศพล กฤตพิสิฐ (2538, น. 10) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมที่เน้นในรูปกลุ่มองค์กร หรือชุมชนไว้ว่า หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลกลุ่ม หรือชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองแล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกัน ที่จะเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตนจนมาสู่การตัดสินใจกระทำการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ มีความร่วมมือ และรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็น

ประโยชน์ต่อสังคม โดยในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ มีกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนรองรับประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญา และการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ประชาชน หรือชุมชน ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2540, น. 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการ ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอิทธิพล และมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา และการตัดสินใจที่มีผลต่อประชาชนทั้งหลาย

เสนห์ จามริก (2540, น. 20) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วมต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหาร่วมในการเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา ร่วมในการดำเนินงานตามแผน และร่วมในการประเมินผลวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ และหมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายนั้น และเป็นการปฏิบัติตามแผนการ หรือ โครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ

อุบล สุวรรณวงศ์ (2541, น. 14) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาการตัดสินใจการร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องที่มีสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบมาถึงกลุ่มประชาชน และการที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น

กำพล แสนวนุญเรื่อง (2542, น. 57) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลา และทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะ และเหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้าง และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือการพัฒนา

สกล สกลเดช (2542, น. 11 - 13) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้ามาเกี่ยวข้องกับประการใด ๆ ของประชาชนในการร่วมรู้เห็น ตัดสินใจ ควบคุมดูแล ตลอดจน การตรวจสอบให้การกระทำนั้น ๆ เกิดความถูกต้อง สุจริต และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

ธนาภรณ์ เมทธีสจตุติ (2543, น. 8) ได้กล่าวถึง แนวทางการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง

- 1) ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ วิธีการดำเนินงาน การติดตาม ตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม โครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์
- 2) ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมกันในการตัดสินใจเลือกกิจกรรม หรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด
- 3) ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ เข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
- 4) ร่วมติดตาม และประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้มีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษา และประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

พัชรี ลีโรธ (2546, น. 2) ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการ ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสแสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 4) ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ประชุม สุวดีติ (2551, น. 6) กล่าวถึงเงื่อนไขฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาค พื้นฐานของประชาชน คือ

- 1) ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผนจัดการบริการองค์กรและการใช้ทรัพยากรในที่สุด
- 2) ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

มณฑล จันทร์แจ่มใส (2551, น. 8) กล่าวการมีส่วนร่วม ว่าการมีส่วนร่วมจะต้องมีขึ้น โดยตลอดตั้งแต่ขั้นการร่วมวางแผนโครงการการเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรใดที่มีอยู่

จากความหมาย ของการมีส่วนร่วมดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งที่มีส่วนได้และส่วนเสียในชุมชนของพื้นที่นั้น ๆ ได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ ร่วมกันกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การร่วม

ศึกษาสภาพปัญหาที่ประสบอยู่ร่วมคิดวิเคราะห์ หาสาเหตุและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้ชุมชนและสังคมได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ของ แต่ละพื้นที่

2.2.2 ประเภทของการมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544, น. 426 - 626) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจกระทำได้หลายมิติด้วยกัน เช่น มิติช่องทางของการมีส่วนร่วม มิติความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมิติ ด้านกิจกรรม เป็นต้น ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม โดยใช้มิติช่องทางของการมีส่วนร่วมในมิตินี้ การมีส่วนร่วมอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

1.1 การมีส่วนร่วมโดยผ่านช่องทางขนบธรรมเนียมประเพณี หรือแบบดั้งเดิม การมีส่วนร่วมประเภทนี้ กระทำได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ และผู้ตามเป็นเครือข่ายหรือสนิทสนมคุ้นเคยกันมาก่อน

1.2 การมีส่วนร่วมโดยผ่านช่องทางกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างผู้แทนราษฎร และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1.3 การมีส่วนร่วมโดยผ่านช่องทางขององค์การ เช่น การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิก สมาคม หรือสหภาพแรงงาน เป็นต้น

2. การแบ่งประเภทการมีส่วนร่วม โดยอาศัยมิติความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมิตินี้ พิจารณาจากผลงานของ อัตมอนด์ และโคลแมน การมีส่วนร่วมจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมโดยอาศัยเทือกเถาเหล่ากอ และเชื้อสกุล ซึ่งเน้นที่นามสกุล เป็นหลักมิได้เน้นผลงาน

2.2 การมีส่วนร่วมแบบเลือกที่รักมักที่ชัง การมีส่วนร่วมประเภทนี้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม จะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันโดยไม่เท่าเทียมกัน หรือเสมอภาคกัน

2.3 การมีส่วนร่วมแบบสากล การมีส่วนร่วมประเภทนี้ทุกคนจะมีสิทธิเท่าเทียมกันและได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมเสมอภาคกัน

3. การแบ่งประเภทการมีส่วนร่วม โดยอาศัยมิติเชิงระดับ การแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมแบบนี้ เป็นไปตามทัศนคติของ ไบรอัน และไวท์ ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในแนวราบเป็นการมีส่วนร่วม ที่มักไม่มีผลจริงจังอะไรนัก ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้าร่วมมักจะไม่มีสิทธิมีเสียงอย่างแท้จริง หรือมิได้อยู่ในวงของศูนย์กลางอำนาจ เช่น การออกเสียง การวิ่งเต้น เป็นต้น

3.2 การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง การมีส่วนร่วมประเภทนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้ตาม หรือผู้น้อยเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้นำ หรือผู้ใหญ่ เนื่องจากการมีผลประโยชน์ร่วมกัน และทั้งสองฝ่าย จะต้องพึ่งพาอาศัยกันตราบเท่าที่ผลประโยชน์ร่วมกันนั้นยังมีอยู่

3.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการบริหาร เป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบคาบเกี่ยว หรือแบบผสมผสานระหว่างการมีส่วนร่วมแบบแนวราบ และแนวตั้ง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมที่ผู้ตามพยายามจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำ หรือมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร

4. การแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม โดยอาศัยมิติเชิงกลยุทธ์ สามารถแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์การศึกษาการรักษา การมีส่วนร่วมประเภทนี้ในทางหนึ่งอาจจะไม่เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมเลย ทั้งนี้เพราะผู้นำมักมองว่าผู้ตามที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้น เป็นบุคคลที่โง่เขลา หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นบุคคลที่ขาดสมรรถภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้นำจึงมักหลอกให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วม

4.2 การมีส่วนร่วม โดยอาศัยกลยุทธ์การเปลี่ยนพฤติกรรม การมีส่วนร่วมประเภทนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ามีส่วนร่วมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่หลังจากที่ได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้นำยอมให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อที่จะให้กลุ่มเป็นผู้ล้างสมองผู้เข้าร่วมเหล่านั้น

4.3 การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์ของการเพิ่มเติมจำนวนปฏิบัติงานในกรณีนี้ผู้นำ หรือองค์กรมักมีการขาดกำลังคน จึงยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้มีผู้ปฏิบัติงานแทนบุคลากรที่ขาดอยู่ การยอมให้มีส่วนร่วมในแง่นี้ จึงเท่ากับว่าผู้นำ หรือองค์กรกำลังใช้ผู้ตามเป็นเครื่องช่วยในการปฏิบัติงานนั่นเอง

4.4 การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์การดึงฝันเข้าเพื่อนเข้ามาเป็นพรรคพวก ซึ่งในกรณีนี้ผู้นำจะพยายามให้ผู้ตามที่หัวดีได้กลายมาเป็นพรรคพวกของตนเอง

4.5 การมีส่วนร่วม โดยกลยุทธ์อำนาจชุมชน โดยในกรณีนี้ผู้นำจะพยายามดึงเอาผู้ที่มีอิทธิพล หรือจำนวนคนที่คิดว่าจะอยู่ฝ่ายตนให้มาเป็นพรรคพวกให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.2.3 หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 14 - 15) ให้ความหมาย หลักการพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วม 10 ประการ คือ

1. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
2. เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด
3. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนระดับหนึ่ง
5. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิดร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการ
6. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสมต่อไปนี้
 - 6.1 ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้สึกรู้ว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง
 - 6.2 ผู้ที่จะเข้าร่วมต้องมีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาค และได้รับความจริงใจให้เข้ามีส่วนร่วม
 - 6.3 ผู้ที่จะเข้าร่วมด้วยจะต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้
 - 6.4 มีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับข้อมูลอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
 - 6.5 ประชาชนมีส่วนรับทราบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการมากยิ่งขึ้น
 - 6.6 ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการและต่อโครงการนั้น ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย
 - 6.7 การมีส่วนร่วมนั้น ต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ
 - 6.8 เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้น้อยลง
 - 6.9 มีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการ และผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี
 - 6.10 เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่น้อย และชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้น การจะให้มีส่วนร่วมจะเอาใจเราฝ่ายเดียวไม่ได้
7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น
 - 7.1 รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลแต่ละคน
 - 7.2 ประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม

- 7.3 มีตัวแทนมามีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งยอมขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่
8. ไม่มีสิ่งใดได้มาฟรี ต้องแลกเปลี่ยนกันมีเสียไปบ้าง เพื่อจะได้มา
9. การมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงใจของผู้อื่นให้มาก มิใช่เอาแต่ใจเราฝ่ายเดียว

2.2.4 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 14 - 15) กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมว่ามีประเด็นสำคัญ 10 ประการ คือ

1. ระยะเวลา และสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ ควรต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของ โครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจน โครงการยุติ หรือหากคณะ ผู้บริหารเห็นว่าเหมาะสมก็ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องด้วยจริง ๆ เท่านั้นก็ได้
2. การมีส่วนร่วม นั้น มีมิติทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ กล่าวคือ ทางด้านปริมาณนั้น ถ้ามีคนมามีส่วนร่วมมากก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดีขึ้นมา จากนั้นทำให้องค์กรทางสังคม ก่อตัวขึ้น ส่วนทางด้านคุณภาพ ควรให้มีส่วนร่วม มีมิติที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างบุคคล หรือความเป็นนาย - บ่าวกัน ให้มีส่วนร่วมเสมอภาพกัน จึงจะถือว่ามีความดี
3. การที่จะให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง หรือจะให้เป็นแนวทาง คือ ให้เพียงบุคคลต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็คิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งแล้ว หรือจะพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดี โดยตอบให้ได้ว่าหลังจากการมีส่วนร่วมแล้วมีอะไรดีขึ้น อะไร ควรเกิดขึ้นบ้าง อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการ หรือกระบวนการที่ต้องดำเนินไป อย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำให้งานเกิดความสำเร็จดียิ่งขึ้น
4. การมีส่วนร่วมนี้ ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอ หรือตลอดเวลาก็ได้ เช่น เวลาเกิดภัยพิบัติคนก็มาช่วยกัน เมื่อหมดภัยแล้วก็แยกกันกลับไป เช่นเดิม
5. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคม และทางการศึกษา ซึ่งหากเกิดขึ้นได้ คือ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปด้วย จะเป็นเสมือนการให้การศึกษาแก่สังคมไปในขณะเดียวกันแต่หลายโอกาสต้องเกิดความพร้อมในแต่ละเรื่อง ต้องใช้เวลารอคอยบ้างเช่นกัน
6. สถานการณ์การมีส่วนร่วม นั้น ต้องคำนึงว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง มิใช่ เกิดขึ้นจากการออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นเอง การมีส่วนร่วมมักต้องใช้ความพยายามให้เกิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดแนวความคิดประชาสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะเคารพความหลากหลายทางความคิด เพราะทำให้มุมมองกว้างขึ้น และเกิดความรอบคอบขึ้น จนเป็นวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน

7. มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณา เพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมว่าจะทำให้บุคคลใด กลุ่มใด เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใด และโดยวิธีใด ฯลฯ โดยคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมนี้ควรมีตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอควร และให้มีความหลากหลายมากพอ

8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหา โดยมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รู้สภาพที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหา ทำให้มองเห็นปัญหาแล้ว จะนำความมุ่งมั่นที่จะคิดหาทางแก้ไขด้วยกัน และร่วมกันแก้ปัญหานั้น ๆ ได้จะทำให้เป็นบทเรียนที่จะแก้ปัญหากันเองต่อไปได้

9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่ มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคน คล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกันเท่านั้น แต่คนในชุมชนหนึ่ง ๆ มักมีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกัน มีค่านิยมร่วมกัน

10. ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะปนอามณ์ขั้นประกอบ ไปบ้าง จะช่วยให้บรรยากาศการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ดี

ปรีชาติ วิทยาลัย (2546, น. 208 - 209) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม คือ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการติดตามและประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งมีลักษณะการมีส่วนร่วมนี้แสดงออกถึงระดับการมีส่วนร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยใช่วิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชนเป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะในหลายกรณีประชาชน ไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจทางออกที่ควรเป็น คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ประชาชน

Cohen and Uphoff (1981) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision - Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนได้แก่

1.1 การตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่ม

1.2 การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม

1.3 การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการเข้าร่วมโครงการให้มีการสนับสนุน ด้านทรัพยากรการเข้าร่วมบริหารการร่วมมือ ทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

2.2.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์ (2535, น. 21) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกระบวนการพัฒนา
4. การติดตามประเมินผลในการแก้ไขปัญหา

พิชญ์วัตร วรรณะกุล (2528, น. 21) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
3. ร่วมในการเลือกวิธีการวางแผนและแก้ไขปัญหา
4. ร่วมในการดำเนินงานตามแผน
5. ร่วมในการประชุมประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิด

เกิดผลสำเร็จ

อศิน รพีพัฒน์ (2539, น. 49) กล่าวถึง ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. ร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. ร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผน
4. ร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา
5. ร่วมในการประเมินผลวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิด

ผลสำเร็จ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 17 - 18) กล่าวถึง ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของคน / ครอบครัว / ชุมชน
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้ส่วนเสีย
4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่น ๆ

2.2.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์ (2535, น. 28) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระเบียบ (กชช.) : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการกลางหมู่บ้าน (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ (กชช.) มี 6 ปัจจัย ได้แก่ การได้รับข่าวสารการติดต่อกับชุมชนภายนอกการติดต่อกับเจ้าหน้าที่การเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม ความพึงพอใจในโครงการ (อพป.) และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

มนตรี เทอดธีระกุล (2543, น. 39 - 40) ได้จำแนกปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. อายุ และเพศ ปัจจัยนี้เป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล ซึ่งอาจมีปัญหาอยู่บ้างในการกำหนดอายุของคนกลุ่มต่าง ๆ กล่าวคือ จะกำหนดอายุตามปีปฏิทินหรือตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ผลการศึกษาที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านนี้หลายชิ้นพบว่าโครงการปรับปรุงพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ต้องใช้คนทำงานระดับอายุปานกลาง ส่วนในเรื่องเพศพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่า
2. ฐานะครอบครัว เป็นปัจจัยในเชิงโครงสร้างทางสังคม เหตุที่ฐานะของครอบครัวนับเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการมีส่วนร่วมนั้น เป็นเพราะการเข้ามีส่วนร่วมมิได้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยมีต้องแลกกับสิ่งใดอย่างน้อยก็เป็นการเสียโอกาสในการกระทำสิ่งอื่น เมื่อพิจารณาในทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วครอบครัวที่มีฐานะในเชิงรายได้และในสังคมสูงมักจะมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะต่ำกว่า และหัวหน้าครอบครัวจะมีอำนาจในการกำหนด หรือการตัดสินใจมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ของครอบครัว การศึกษาหลายชิ้นจึงมุ่งทำการศึกษาที่หัวหน้าครอบครัวเป็นหลัก
3. การศึกษาเป็นปัจจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางด้านเทคนิค หรือบางครั้งเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของคนในการเข้าถึงกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การอ่านออกเขียนได้ของคนในชุมชนนั้น จะวัดจากจำนวนปีที่เข้าศึกษาต่อในระบบโรงเรียน และโดยทั่วไปการพิจารณาตัวแปรด้านการศึกษา คนไม่รู้หนังสือที่มีอายุน้อยย่อมได้รับความช่วยเหลือมากกว่าคนไม่รู้หนังสือในวัยเกษียณการทำงานเป็นต้น
4. การแบ่งแยกทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ชุมชน และถิ่นกำเนิด ปัจจัยด้านนี้มีความซับซ้อนมากในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของบุคคล ในทางปฏิบัตินักพฤติกรรมศาสตร์จึงมักศึกษาเฉพาะบริเวณที่ประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษามีความแบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวที่เห็นได้ชัด องค์กรก็ดี ปัจจัยบางตัว เช่น ความแตกต่างทางสังคม และความแตกต่างทาง

วัฒนธรรม ก็ยากที่จะจำแนกได้อย่างชัดเจนว่าสิ่งใดที่มีความสำคัญมากกว่ากัน นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยทางด้านนี้ ยังพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อการแตกต่างของระดับการศึกษา และรายได้ของบุคคลด้วย

5. อาชีพ การกำหนดลักษณะอาชีพ จะช่วยให้เกิดความสะดวกต่อการระบุกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา โดยทั่วไถ้วมักจะแบ่งอาชีพออกเป็น อาชีพในภาคเกษตรกรรม และอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

6. ระดับ และแหล่งรายได้ การพิจารณาศึกษาก็มีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ยากจนในชนบทนั้น โดยทั่วไปมักจะวิเคราะห์ระดับของรายได้ และแหล่งที่มาของรายได้ของผู้เข้ามามีส่วนร่วม ข้อมูลเรื่องรายได้ และแหล่งที่มาในบางครั้งจะไม่มีคำตอบเนื่อง และอาจจะมีการปกปิด เนื่องจากเกรงจะต้องเสียภาษีมากขึ้น

7. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่น

8. การถือครองที่ดินและสภาพการได้รับการว่าจ้าง

อาภรณ์ วัชร (2546, น. 28) อธิบายถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ คือ

1. อายุ

2. เพศ

3. สถานภาพทางสังคม

4. อาชีพ

5. การศึกษา

6. ถิ่นที่อยู่

7. ระยะเวลา

8. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมือง หรือในชนบท จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

จากแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสรุปได้ว่า มีทั้งที่เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ, เพศ, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้, ทัศนคติความเชื่อค่านิยม และนอกจากนี้ปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจสังคม ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเช่นกัน

2.2.7 การสร้างการมีส่วนร่วม

นิรุธ ประสิทธิเมตต์ (2540, น. 8) กล่าวถึงการสร้างการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การจูงใจซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะให้บังเกิดกิจกรรมการปรับปรุงคุณภาพของหน่วยงาน หรือองค์กร โดยการจูงใจที่ตีนั้นย่อมก่อให้เกิดทัศนคติด้านบวกของพนักงานต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น อันเป็นการช่วยลดแรงต้านทานการเปลี่ยนแปลงได้อีกทางหนึ่ง การจูงใจ จึงเป็นสิ่งที่มิบทบาทมากในการกระตุ้นให้บุคลากรขององค์กรดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกลยุทธ์ที่สำคัญของการจูงใจ คือ การใช้คุณภาพของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์มาเป็นเรื่องสำคัญ ควบคู่กับการรณรงค์ และการประกาศความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ให้พนักงานทราบ
2. การมอบหมายงาน เป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันของพนักงาน โดยการมอบหมายงาน ควรมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้พนักงาน หรือบุคลากรในองค์กรสามารถสะท้อนทัศนคติความเห็น ได้อย่างเปิดเผย และเป็นไปภายใต้กระบวนการกลุ่มที่มีการจัดการที่ดี
3. การสร้างทีมงาน หรือการดำเนินกิจกรรมในลักษณะของทีมงาน
4. การฝึกอบรม เพื่อให้พนักงาน หรือบุคลากรในองค์กรมีความเข้าใจ รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติที่เด่นชัดในการทำงาน
5. การประเมินผลการทำงาน เพื่อทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนรับมือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์อันอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม
6. การประกาศความดี หรือการแสดงความขอบคุณ รวมทั้งการมอบรางวัลให้กับพนักงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ และแข็งขัน เป็นต้น

2.2.8 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

นิรุธ ประสิทธิเมตต์ (2540, น. 9) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดจากการเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชน หรือหมู่บ้านของตนเอง
2. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจและกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตน
3. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้อง และตรงประเด็น
4. เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

5. เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก

6. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดในพฤติกรรมของประชาชนในชุมชน

7. ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดขึ้นในชุมชน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลบำรุงรักษา

2.2.9 วิธีการมีส่วนร่วม

นิรุธ ประสิทธิเมตต์ (2540, น. 9) กล่าวถึงวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. การประชุมเป็นการร่วมถกเถียงปัญหา หรือเนื้อหาสาระของการวางแผนพัฒนา หรือจัดทำแผนโดยตรง
2. การถกเถียงเป็นการแสดงความคิดเห็น ได้เถียงตามวิธีประชาธิปไตย เพื่อให้ทราบถึงผลดีผลเสียในกรณีต่าง ๆ กันไป
3. การให้คำปรึกษา ซึ่งวิธีการนี้ประชาชนต้องเข้าร่วมเป็นการกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการ เพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบเข้ามามีส่วนรับรู้ และร่วมตัดสินใจ และการวางแผน
4. การสำรวจวิธีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ
5. การประสานงาน เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทน
6. การสัมภาษณ์ หรือการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ และประชาชนทั่วไป ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจ และตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนร่วมตัดสินใจ
7. การจัดทำทัศนศึกษาดูงานไปยังจุด หรือบริเวณการก่อสร้างหรือทำโครงการพัฒนา
8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการไต่สวนข้อเท็จจริงจากประชาชน หรือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มในสังคมได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกฎระเบียบ และนโยบายประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญของรัฐบาล ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม
9. การสาริต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากรัฐสู่ประชาชน
10. การเลือกตั้งผู้แทน ประชาชนทำได้ โดยการปรึกษาหารือประสานงาน สัมภาษณ์ และร่วมประชุมถกเถียง

11. การออกเสียงประชามติโดยตรง เป็นการตอบคำถามของรัฐบาล โดยประชาชน โดยให้ทุกคนในสังคมออกความคิดเห็นโดยตรงต่อรัฐบาล ในกรณีที่รัฐบาลมีคำถามสำคัญมากและต้องการให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาล

12. การรายงานผล เป็นการกระทำในขั้นสุดท้ายของกระบวนการวางแผน และจัดทำผลของการตัดสินใจในกระบวนการวางแผน จนถึงขั้นจัดทำแผนและติดตามประเมินผลจะ ถูกส่งกลับไปยังประชาชนในท้องถิ่น เพื่อการถามซ้ำความแน่ใจของท้องถิ่นอีกครั้งก่อนตัดสินใจ ทำโครงการหากต้องการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขทันที

2.2.10 การวัดระดับการมีส่วนร่วม

เรื่องแสง ทองสุขเจริญ (2542, น. 18) ได้เสนอการวัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การกระทำโดยแต่ละบุคคล มิใช่เป็นการกระทำโดยกลุ่ม การแสดงออกของแต่ละบุคคลในกระบวนการการมีส่วนร่วม จะแสดงถึงค่านิยม หรือการรับรู้ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือ กิริยาที่ถือว่าการมีส่วนร่วม คือ กิริยาที่บุคคลแสดงผลของการกระทำนั้น โดยตรง

2. ความถี่ของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการมีส่วนร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง ระยะเวลาของกิจกรรมที่ยาวนาน หรือมีความผูกพัน และแรงจูงใจในการกระทำ

3. คุณภาพของการเข้าร่วม พิจารณาจากผลและผลกระทบของการกระทำในเบื้องต้น เช่น ความรับผิดชอบ, การตัดสินใจ, การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ, ยอมรับความคิดเห็น และมีการประเมินผล

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมนับเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม หรือ โครงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ประชาชนเองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนส่วนใหญ่ ทั้งนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมของบุคคล หรือกลุ่มคนนั้นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มกระบวนการ ไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ รวมไปถึงร่วมติดตาม และแก้ไขข้อผิดพลาดหรือรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อผลักดันให้กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ขับเคลื่อนไป สู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองตนเอง (Local Self Government) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดและทฤษฎี ในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

ประยัต หงษ์ทองคำ (2539, น. 45) ได้รวบรวมความหมายของ การปกครองส่วนท้องถิ่น ของนักวิชาการชาวต่างประเทศไว้ ดังนี้

Holloway (1951, pp. 101 - 103, อ้างถึงใน ประยัต หงษ์ทองคำ, 2539, น. 45) ได้ให้ความหมายว่า “การปกครองตนเองของท้องถิ่น” หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารงานคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

Robson (1953, p. 574, อ้างถึงใน ประยัต หงษ์ทองคำ, 2539, น. 45) ได้ให้ความหมายว่าการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

Wit (1968, น. 101 - 103, อ้างถึงใน ประยัต หงษ์ทองคำ, 2539, น. 45) ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น”

2.3.2 รูปแบบการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือราชการส่วนท้องถิ่น คือ กิจการงานบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นไปบริหารงานเอง ซึ่งการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 มาตรา 70 บัญญัติไว้ว่า “ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล

4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่ถือปฏิบัติมี 4 รูปแบบ ได้แก่ เทศบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา โดยแต่ละรูปแบบเป็นรูปแบบที่ได้รับการจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติต่าง ๆ หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 รูปแบบ ดังกล่าวคือ เทศบาล และสุขาภิบาล ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาจากที่เคยใช้ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สำหรับการปกครองรูปแบบสุขาภิบาลที่มีอยู่จำนวน 980 แห่ง ทั่วประเทศ ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมดตามพระราชบัญญัติ เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นรูปแบบที่เสริมช่องว่างในเขตท้องถิ่น โดยมิได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาล หรือสุขาภิบาล และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งปัจจุบันแยกออกเป็น 2 หน่วยปกครอง คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงกับเมืองพัทยา ซึ่งเป็นเขตท่องเที่ยวสำคัญ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545, น. 439)

2.3.3 องค์ประกอบขององค์กรปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ อุทัย หิรัญโต (2523, น. 4, อ้างถึงใน ญัฐฐินันท์ คำวิวงศ์, 2553)

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้น มีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. พื้นที่ และระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่สำหรับขนาดพื้นที่ จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการ และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น
3. การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองพื้นที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การ หรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์ และความมั่นคงของรัฐ และประชาชนส่วนรวม โดยการมีอิสระ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวนี้ มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจ และดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น และหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

2.4 ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4.1 สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลลำพาน สำนักงานที่ทำการตั้งอยู่เลขที่ 40 หมู่ที่ 5 ตำบลลำพาน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 41 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,657 ไร่ มีอาณาเขตติดกับตำบลข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จรดเขตเทศบาลตำบลบึงวิชัย และเทศบาลตำบลบัวบาน

ทิศใต้ จรดเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และเทศบาลตำบลหลุบ

ทิศตะวันออก จรดเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และเทศบาลตำบลโพหนอง
ทิศตะวันตก จรดเขตเทศบาลตำบลบัวบาน และองค์การบริหารส่วนตำบลคอนสมบูรณ์

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างการวางภาพประกอบการทำบทนิพนธ์. ปรับปรุงจาก ตราประจำเทศบาลตำบลลำพาน, โดย สำนักงานเทศบาลตำบลลำพาน, กาฬสินธุ์.

การปกครองทางการเมืองเทศบาลตำบลลำพาน แบ่งเขตการปกครองเป็น 2 เขต มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลลำพานทั้งสิ้น 12 คน การปกครองทางท้องที่ ภายในเขตเทศบาลตำบลลำพาน แบ่งการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านท่าอูด	ผู้ปกครอง นายสิทธิพงษ์ ธารเจือ
หมู่ที่ 2 บ้านวังเกาะเหล็ก	ผู้ปกครอง นายสนธยา พิมพะนิตย์
หมู่ที่ 3 บ้านฝ้ายแตก	ผู้ปกครอง นายแสวง ปัญญา
หมู่ที่ 4 บ้านกุดอ้อ	ผู้ปกครอง นางกมลชนก ระเวงวรรณ
หมู่ที่ 5 บ้านวังยูง	ผู้ปกครอง นายมงคล ญาณศรี
หมู่ที่ 6 บ้านโนนแพง	ผู้ปกครอง นายสมชาย นนทราช
หมู่ที่ 7 บ้านท่าแสง	ผู้ปกครอง นางสาว ภูถมนาค
หมู่ที่ 8 บ้านท่าสินธุ์	ผู้ปกครอง นายปิยะ สงเสรษฐ
หมู่ที่ 9 บ้านท่าสิดา	ผู้ปกครอง นายรังสรรค์ อุ่มชัย
หมู่ที่ 10 บ้านดงเมือง	ผู้ปกครอง นายบุญเหลือ ภูบุญคง
หมู่ที่ 11 บ้านหนองทุ่ม	ผู้ปกครอง นายสุภาพ การเลิศ
หมู่ที่ 12 บ้านโคกคอน	ผู้ปกครอง นายประดิษฐ์ นันอำไพ
หมู่ที่ 13 บ้านดงเมือง	ผู้ปกครอง นายอภิยุทธ ภูหมั่นคิด
หมู่ที่ 14 บ้านน้อยดอนกระต่าย	ผู้ปกครอง นายประเทศ ดงรุ่ง
หมู่ที่ 15 บ้านโนนยาง	ผู้ปกครอง นายจงมีชัย ภารสุวรรณ
หมู่ที่ 16 บ้านทุ่งสว่าง	ผู้ปกครอง นายประสิทธิ์ จำริญควร

เทศบาลตำบลลำพาน มีประชากรทั้งสิ้น 9,195 คน แยกเป็นชาย 4,501 คน หญิง 4,694 คน หมู่บ้านที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ บ้านกุดอ้อ หมู่ที่ 4 หมู่บ้าน ที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ บ้านหนองทุ่ม หมู่ที่ 11

ตารางที่ 2.1

ข้อมูลประชากร ในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

บ้าน	หมู่ที่	ชาย	หญิง	รวม
บ้านท่าอุดม	1	174	222	396
บ้านวังเกาะเหล็ก	2	349	382	731
บ้านฝายแตก	3	388	427	815
บ้านกุดอ้อ	4	413	446	859
บ้านวังยูง	5	279	255	534
บ้านโนนแพง	6	348	304	652
บ้านท่าแสง	7	393	389	782
บ้านท่าสินธุ์	8	234	225	459
บ้านท่าสีดา	9	176	212	388
บ้านดงเมือง	10	365	367	732
บ้านหนองทุ่ม	11	103	105	208
บ้านโลกคอน	12	246	300	546
บ้านดงเมือง	13	241	226	510
บ้านน้อยคอนกระต่าย	14	148	151	299
บ้านโนนยาง	15	244	275	519
บ้านทุ่งสว่าง	16	400	365	765
รวมทั้งสิ้น		4,501	4,694	9,195

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลประชากรในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดย สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์, 2559, กาฬสินธุ์.

เทศบาลตำบลลำพานมีจำนวนครัวเรือน ทั้งสิ้น 2,706 ครัวเรือน หมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนมากที่สุด ได้แก่ บ้านทุ่งสว่าง หมู่ที่ 16 หมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนน้อยที่สุด ได้แก่ บ้านหนองทุ่ม หมู่ที่ 11

ตารางที่ 2.2

จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน
บ้านท่าอุดม	1	96
บ้านวังเกาะเหล็ก	2	223
บ้านฝายแตก	3	238
บ้านกุดอ้อ	4	235
บ้านวังยูง	5	152
บ้านโนนแพง	6	164
บ้านท่าแสง	7	199
บ้านท่าสินธุ์	8	114
บ้านท่าสีดา	9	95
บ้านดงเมือง	10	225
บ้านหนองทุ่ม	11	44
บ้านโคกคอน	12	161
บ้านดงเมือง	13	123
บ้านน้อยดอนกระต่าย	14	92
บ้านโนนยาง	15	146
บ้านทุ่งสว่าง	16	399
รวมทั้งสิ้น		2,706

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลประชากรในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดย สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์, 2559, กาฬสินธุ์.

เทศบาลตำบลลำพานมีการศึกษาภาคบังคับ ได้ขยายไปทั่วถึงทั้งเทศบาล โดยในเขตเทศบาล มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนท่าแสงวิทยายน (ขยายโอกาส)
2. โรงเรียนดงเมืองวิทยาคาร
3. โรงเรียนกุดอ้อประชานุสรณ์
4. โรงเรียนวังเกาะเหล็กทุ่งสว่างวิทย์
5. โรงเรียนโคกคอนวิทยานุกูล

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลลำพานนับถือศาสนาพุทธ มีวัด จำนวน 14 วัด ดังนี้

1. วัดป่าสามัคคีธรรม หมู่ที่ 1
2. วัดอโนมานที หมู่ที่ 2
3. วัดสะอาดไชยศรี หมู่ที่ 3
4. วัดป่าอุดมชัยฝ้ายแตก หมู่ที่ 3
5. วัดเกาะแก้วพิสดาร หมู่ที่ 4
6. วัดสุวรรณวารี หมู่ที่ 5
7. วัดป่าแดนนาบุญ หมู่ที่ 5
8. วัดคลองรังสิตตราราม หมู่ที่ 7
9. วัดพุทธชุมชนท่าสินธุ์ท่าสีคาราม หมู่ที่ 8
10. วัดป่าอริยเมรียราม หมู่ที่ 11
11. วัดทุ่งศรีมงคล หมู่ที่ 12
12. วัดป่ามีชัยนิมาวาส หมู่ที่ 13
13. วัดโนนแพงธรรมาราม หมู่ที่ 6
14. วัดเฉลิมเฉลิมทุ่งสว่าง หมู่ที่ 16

การดำเนินการด้านสาธารณสุข มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 แห่ง และ
คลินิกพิเศษ 1 แห่ง รวมเป็น 4 แห่ง ที่ให้บริการในเขตเทศบาลตำบลลำพาน ประกอบด้วย

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านฝ้ายแตก
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านโนนแพง
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านดงเมือง
4. คลินิกพุทธบูชาวัดป่ามีชัยนิมาวาส บ้านดงเมือง

เทศบาลตำบลลำพาน มีโรงเรียนในสังกัดพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จำนวน 3 แห่ง โดยโรงเรียนที่เปิดสอนระดับ อ.1 - ป.6 มี 4 แห่ง และที่เปิดสอนระดับ อ.1 - ม.3
(ขยายโอกาส) จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนท่าแสงวิทยายน โดยมีจำนวนครู และนักเรียน ดังนี้ (ข้อมูลปี
ณ 10 มิถุนายน 2558)

ตารางที่ 2.3

จำนวนครู และนักเรียน โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อ โรงเรียน	จำนวน ครู	จำนวน นักเรียน	จำนวนครู		จำนวนนักเรียน	
			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
โรงเรียนท่าแสงวิทยายน	19	176	11	8	100	76
โรงเรียนดงเมืองวิทยาคาร	10	137	5	5	72	65
โรงเรียนกุดอ้อประชานุสรณ์	4	20	1	3	10	10
โรงเรียนวังเกาะเหล็กทุ่งสว่างวิทย์	5	61	2	3	34	27
โรงเรียน โศกคอนวิทยานุกูล	3	19	3	-	3	16
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าอุดม - วังยูง	3	54	-	3	26	28
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงเมือง	2	45	-	2	20	25
รวม	48	551	22	26	282	269

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนพัฒนาสามปี, โดย สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์, 2559, กาฬสินธุ์.

2.4.2 การแบ่งส่วนการบริหารในเทศบาลตำบลลำพาน แบ่งเป็น 1 สำนัก และ 4 กอง ดังนี้

2.4.2.1 สำนักปลัดเทศบาล

2.4.2.2 กองคลัง

2.4.2.3 กองช่าง

2.4.2.4 กองการศึกษา

2.4.2.5 กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

2.4.3 การแบ่งส่วนการบริหารในเทศบาลตำบลลำพาน แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

2.4.3.1 สำนักปลัดเทศบาล ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

งานแผนงาน และงบประมาณ มีหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวม วิเคราะห์ บริการข้อมูล สถิติที่จำเป็นในการวางแผน และประเมินผลตามแผนทุกระดับการจัดทำแผนพัฒนาจัดทำงบประมาณ

งานกิจการสภา มีหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับการประชุมสภา จัดทำ รายงานการประชุมสภาประสานงานสมาชิกสภาเทศบาล งานเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

งานส่งเสริมปศุสัตว์ และการเกษตร มีหน้าที่เกี่ยวกับศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิเคราะห์วิจัยทางการเกษตร เช่น การเพาะปลูก, การปรับปรุงพันธุ์, การขยายพันธุ์การคัดพันธุ์ ด้านทางโรค และศัตรูพืช การวิเคราะห์ดิน และการจัด และรักษามาตรฐานพันธุ์พืช การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อควบคุมพันธุ์พืช วัตถุประสงค์มีพืช และปุ๋ยเคมี การให้คำปรึกษาแนะนำ และสาธิตงานวิชาการเกษตร งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

งานสวัสดิการ และสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสงเคราะห์ประชาชนผู้ทุพพลภาพ ขาดแคลน ไร้ที่พึ่งงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ งานสงเคราะห์คนชรา คนพิการ และ ทูพพลภาพงานสงเคราะห์ครอบครัว และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในครอบครัวงาน ส่งเสริมและสนับสนุนองค์การสังคมสงเคราะห์ภาคเอกชนงานสำรวจวิจัยสภาพปัญหาสังคมต่าง ๆ งานส่งเสริมสวัสดิภาพสตรี และสงเคราะห์หญิง ประเภทงานประสาน และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสังคมสงเคราะห์งานให้คำปรึกษา แนะนำในด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้มาขอรับงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง และได้รับมอบหมาย

งานพัฒนาชุมชน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ และจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อรับผิดชอบในการปรับปรุงชุมชนของตนเองงานฝึกอบรม และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ พัฒนาชุมชนงานจัดระเบียบชุมชนงานประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำบริการ ขึ้นพื้นฐานไปบริการ แก่ชุมชนงานจัดทำโครงการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้แก่ชุมชนงานดำเนินงาน ด้านการพัฒนาชุมชน, ด้านเศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรม, การศึกษา, การอนามัย และสุขภาพิบาลงาน อื่นที่ได้รับมอบหมาย

งานการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคล งานบรรจุแต่งตั้ง โอนย้าย และเลื่อนระดับ งานขออนุมัติปรับปรุงตำแหน่ง และอัตราค่าจ้างงานพิจารณาเดือนเงินเดือน พนักงาน และลูกจ้าง งานการลาพักผ่อนประจำปี และการลาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่เกี่ยวกับงานรักษาความปลอดภัย ของสถานที่ราชการงานป้องกัน และระงับอัคคีภัย และอำนวยความสะดวกในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย และระงับสาธารณภัยต่าง ๆ

งานนิติการ มีหน้าที่เกี่ยวกับพิจารณาวินิจฉัยปัญหา ข้อกฎหมายร่าง และ พิจารณาตรวจร่างเทศบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง ที่เกี่ยวข้องการจัดทำนิติกรรม รวบรวมข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

งานธุรการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ และสารบรรณ งานดูแลรักษาจัดเตรียม และให้บริการเรื่องสถานที่วัสดุอุปกรณ์การติดต่อ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ งานสาธารณ กุศลของเทศบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ขอความร่วมมือ งานเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป

งานทะเบียนราษฎร มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริการทะเบียนราษฎรแก่ประชาชน ในด้านของการรับแจ้งการเกิดการตายการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ การรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน การรับคำร้องขอคัด และรับรองสำเนาตลอดจนการแก้ไขรายการในเอกสารทางทะเบียนราษฎรรวมถึงการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน

งานบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่เกี่ยวกับร่างโต้ตอบหนังสือ แพลเอกสารเตรียมเรื่องและเตรียมการสำหรับการประชุมบันทึกเรื่องเสนอที่ประชุม จดบันทึก และเรียบเรียงรายงานการประชุมทางวิชาการ และรายงานอื่น ๆ ทำเรื่องติดต่อกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ติดตามผลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุม

2.4.3.2 กองคลัง ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

งานการเงิน และบัญชี มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชีต่าง ๆ การปรับปรุงข้อมูลทางด้านภาษี และทะเบียนทรัพย์สินต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาล

งานพัฒนา และจัดเก็บรายได้ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ จัดการงานผลประโยชน์ต่าง ๆ

งานพัสดุ และทรัพย์สิน มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง งานพัสดุครุภัณฑ์ งานเบิกจ่ายพัสดุนาน จัดทำทะเบียนทรัพย์สินต่าง ๆ ของเทศบาล

2.4.3.3 กองช่าง ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังนี้

งานสาธารณูปโภค มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการก่อสร้างอาคาร ถนน สะพาน ทางเท้า เขื่อน และสิ่งติดตั้งอื่น ๆ ฯลฯ งานวางโครงการและควบคุมการก่อสร้างงานซ่อมบำรุงรักษาอาคาร ถนนสะพาน เขื่อน ทางเท้างานควบคุมดูแลอาคารสถานที่งานปรับปรุงแก้ไข และป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษงานให้คำปรึกษาแนะนำ หรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานก่อสร้างงานควบคุมพัสดุงานด้านโยธางานประมาณราคา งานซ่อมบำรุงรักษาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

งานวิศวกรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานออกแบบคำนวณด้านวิศวกรรม งานวางโครงการและก่อสร้าง งานด้านวิศวกรรมงานให้คำปรึกษาแนะนำ และบริการเกี่ยวกับงานทางด้านวิศวกรรม งานตรวจสอบแบบแปลนการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารทางด้านวิศวกรรม งานออกแบบรายการรายละเอียดทางด้านวิศวกรรม งานสำรวจหาข้อมูลรายละเอียด เพื่อกำหนดออกแบบกำหนดรายละเอียดทางด้านวิศวกรรม งานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยทางด้านวิศวกรรม งานประมาณราคาค่าก่อสร้างทางด้านวิศวกรรม งานควบคุมการก่อสร้างสาขาวิศวกรรม งานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4.3.4 กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

งานสุขาภิบาลอนามัย และสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานควบคุม ด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม งานสุขาภิบาลอาหาร และโภชนาการ งานควบคุมการประกอบการค้าที่น่ารังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ งานป้องกันควบคุมแก้ไขเหตุรำคาญ และมลภาวะงานสุขาภิบาลโรงงาน งานชีวอนามัยงานอนามัยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมายงานรักษาความสะอาด มีหน้าที่เกี่ยวกับงานกวาดล้างทำความสะอาด งานเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยงานขนถ่ายขยะมูลฝอย งานขนถ่ายสิ่งปฏิกูลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4.3.5 กองการศึกษา

งานการศึกษาปฐมวัย มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการศึกษาปฐมวัย มีหน้าที่ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการส่งเสริมการพัฒนาเด็กวัย 0 - 3 ปี งานกำกับคุณภาพการจัดการการศึกษาก่อนปฐมวัยให้เป็นไปตามมาตรฐาน

งานส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม มีหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรม และงานประเพณีท้องถิ่น งานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น งานส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น งานอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่น การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ท้องถิ่น งานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ งานด้านส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

งานกิจการศาสนา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานกิจการศาสนา มีหน้าที่กำหนด แผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริม ศาสนา ศิลธรรม และจริยธรรม การดำเนินกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรม การติดตามประเมินผลการดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ ด้านศาสนา การส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม การจัดนิเทศ การจัดตั้งชมรม มูลนิธิเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

งานกีฬา และนันทนาการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานกีฬา และนันทนาการ มีหน้าที่ กำหนด และจัดการแข่งขันกีฬา และการส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพของประชาชน จัดฝึกอบรมด้านกีฬาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมกีฬาประเภทต่าง ๆ การดูแล บำรุงรักษาสถานมกีฬา และอุปกรณ์กีฬา การขออนุญาตใช้สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรชาติพิทย์ ฉั่วสกุล (2541) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ในภาพรวมผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความสนใจทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มี เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, การศึกษา, อาชีพ, รายได้ / เดือน และพื้นฐานทางการเมือง ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งการดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นกับการมีบทบาทในชุมชนแตกต่างกัน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทในชุมชนแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามระเบียบกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การภาคเอกชนผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ก่อนจะมีการประกาศใช้ทั้งนี้อาจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ยังอยู่ในระดับน้อยทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

อลงกรณ์ ปราบไพรี (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยกระบวนการประชาคม : กรณีศึกษาอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแผนพัฒนาอำเภอที่จัดทำ โดยกระบวนการประชาคมเป็นแผนที่สะท้อนปัญหา และความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ เนื่องจากสมาชิกประชาคมอำเภอส่วนใหญ่ เห็นว่าประชาคม คือ องค์การที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ โดยไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อยของชุมชน อีกทั้งเป็นการดำเนินงานโดยยึดถือหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้อง สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย และแผนพัฒนาอำเภอ โดยกระบวนการประชาคมเป็นแผนที่สะท้อนความต้องการของประชาชน จึงสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอที่จัดทำ โดยส่วนราชการส่งผลให้ประชาคมสามารถผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเสนอแผนงาน / โครงการของชุมชนต่อส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลตำบล

ประมวล แสงแก้วศรี (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันของประชาชน ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคม ประโยชน์ที่ได้รับจากเขตปทุมวัน ความสนใจทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ส่วนเพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, ระดับรายได้, ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตปทุมวัน และความสำนึกทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ไม่แตกต่างกัน

อาภรณ์ วัชรระ (2546, น. 55 - 57) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนในอำเภอวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาโครงการ และการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นระดับความถี่ ในการติดต่อเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และบริการสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอ

ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้การบริการสาธารณะประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

มานพ ชันทะสีลา (2547, น. 61 - 62) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษา กิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการทดลอง พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลพบว่าประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ, การศึกษา, รายได้ และอาชีพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในเขตกิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มังกร ศรียะ โครต (2549) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา ตำบลดงใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทยังมีการยอมรับ และใช้ความเชื่อถือเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาตำบลเป็น โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกวัยเข้ามามีส่วนร่วมได้วุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนอยู่ในตำบลดงใหญ่มีลักษณะความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

เดชอุดม ขุนทอง (2550) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกรณีศึกษาดำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นตัวแทนชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพศ, ระดับการศึกษา, รายได้ของครัวเรือน, ตำแหน่งทางสังคม และภาวะหนี้สิน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ตัวแปรอายุ ระยะเวลาการอยู่ในท้องถิ่น และการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนมองเฉพาะปัญหาของตน โดยไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และยังขาดข้อมูลที่แท้จริงในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ดังนั้น แนวทางที่จะแก้ไข หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแผนและนโยบายมาตรการต่าง ๆ ในการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และให้ประชาชนได้เห็นประโยชน์และความสำคัญในการจัดทำ

แผนพัฒนาตำบล ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และร่วมกันผลักดันแผนงาน กิจกรรม โครงการจากแผนพัฒนาตำบลสู่การปฏิบัติ มาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

ทะนงศักดิ์ เศษไพรขลา (2550, น. 56 - 59) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2551 - 2553 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกรายด้าน ทุก ๆ ด้าน คือ การร่วมตัดสินใจ ร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) ร่วมในการรับผลประโยชน์ ร่วมในการติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับน้อย เช่นกัน ในส่วนของการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีเพศ, อายุ, รายได้ และการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านสถานภาพ, ครอบครัว และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

บุญครอง ดอกเกียง (2550, น. 58) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลตำบลแสด จังหวัดแพร่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา 4 ด้าน คือ การเตรียมการ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้ายังไม่ทั่วถึง ถ้าเจ้าหน้าที่ขาดเทคนิควิธีการจัดเวทีประชาคมมีการบันทึกข้อมูลตกหล่นเพราะเจ้าหน้าที่ขาดทักษะ

ไพรพ ถนัดคำ (2550, น. 67 - 68) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล จากมากไปหาน้อย คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบชุมชน / สังคม และการรักษาความสะอาดเรียบร้อย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรม และการท่องเที่ยว ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

วราพร นิบุรี (2550, น. 74 - 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ. 2549 - 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี” ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี 2549 - 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

(การดำเนินการ) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการพยายามติดตาม และประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2549 - 2551 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรวิทย์ วงษาเวียง (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ : กรณีศึกษา ในเขตเทศบาลตำบลสามแยก อำเภอเมืองนกา จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชน และประชากร เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายกิจกรรม พบว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (สท.) ครั้งที่ผ่านมา และการเป็นผู้มีบทบาทของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมการเมือง การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การเป็นผู้ร่วมชุมนุมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในทางการเมืองเลือกตั้ง (สท.) ที่ผ่าน และการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และผู้ร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (สท.) ครั้งที่ผ่านมาดังนี้

1.1 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (สท.) ครั้งที่ผ่านมา เพื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อ พบว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การตัดสินใจเลือกตั้ง คนที่เราเห็นว่าเป็นคนดี และการไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

1.2 การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และผู้รณรงค์เลือกตั้ง (สท.) ครั้งที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายข้อ พบว่า การฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การชักชวนบุคคลในครอบครัวไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครการเป็นตัวแทนในการให้เงิน หรือสิ่งของระหว่างผู้สมัครกับผู้เลือกตั้ง

1.3 การเป็นผู้มีบทบาทของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเลือกตั้ง (สท.) ครั้งที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาในภาพรวมในระดับปานกลาง ส่วนรายข้อพบว่า การให้ความสำคัญทำงาน และการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล และเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจัดกิจกรรมในการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้น ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เคยมาหาเสียงช่วยผู้สมัครที่ตนต้องการให้ได้รับการเลือกตั้ง และเห็นว่าหากมีความพร้อมจะลงสมัคร เพื่อรับการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมหลังการเลือกตั้งประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้เข้ารับฟังการประชุม หรือการชี้แจงการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว จากการประชุมชี้แจงของผู้ใหญ่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในลักษณะการประท้วงหรือ ทักท้วง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยทักท้วง หรือประท้วง และไม่เคยมีส่วนร่วมทักท้วง หรือ

ประท้วงการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และเมื่อมีการทักท้วง หรือประท้วงประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามี การทักท้วง หรือประท้วงดังกล่าว

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างกันในด้านเพศ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ และรายได้ มีระดับไม่แตกต่างกัน

เจริญ ประกอบเลิศ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก และด้านป้องกัน และระงับโรคติดต่อ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ด้านบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี, เด็ก, เยาวชน, ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ด้านป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานที่มีเพศ อายุ และพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

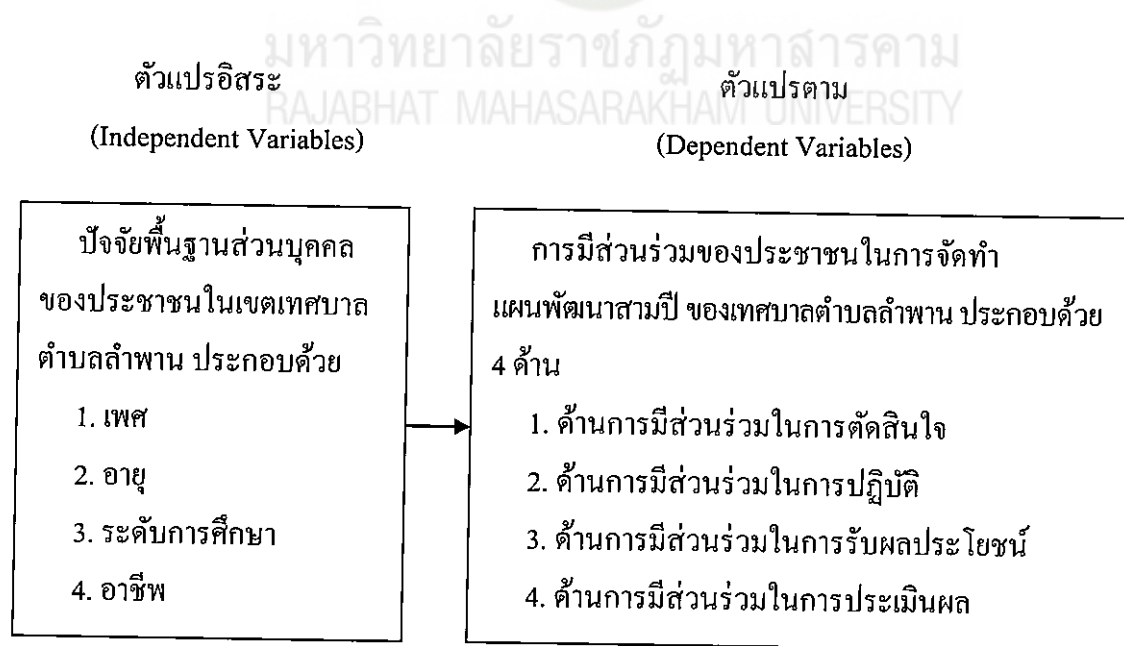
นัญญิกาล ศรีจันทร์โท (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ธานี จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐฉินันท์ คาวีวงศ์ (2553) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอีตือ อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และระดับการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอีตือ อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ธานี เป็นดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเสนอปัญหาความต้องการให้มากกว่านี้ ปรับปรุงกระบวนการในการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลให้ชัดเจน และกระชับผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับปัญหาความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนโครงการที่ได้บรรจุในแผนควรเร่งรัดให้ดำเนินการทันกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และจัดงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการ และโครงการที่เกินศักยภาพที่ต้องใช้งบประมาณมาก ควรเสนอของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนทราบเป็นระยะ ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเบิกจ่าย และควรแจ้งผลการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลให้ประชาชนทราบเป็นระยะ ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โครงการที่ดำเนินการควรให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในท้องถิ่นและด้านศิลปะประเพณีของท้องถิ่น ยังไม่ได้รับการส่งเสริมมากเท่าที่ควร

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชากรในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ (Cohen and Uphoff, 1981) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 9,195 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์, 2559)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 384 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ ดังนี้ Yamane (1973, p. 727 ; อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 70) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3-1)$$

จากสูตร n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัย

ในครั้งนี้นำมาคำนวณใหม่ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตร ได้ดังนี้

แทนค่า

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{9195}{1 + 9195 \times (.05)^2} \\
 &= \frac{9195}{1 + 9195 \times .0025} \\
 &= \frac{9195}{23.99} \\
 &= 383.38
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณสูตรของ Yamane คำนวณได้ 383.28 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 384 คน

3.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.1.3.1 จำนวนหมู่บ้านที่ใช้การเลือกแบบเจาะจงทั้ง 16 หมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบล ลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1.3.2 ขนาดตัวอย่างที่ใช้เก็บในแต่ละหมู่บ้าน ใช้แบบกำหนดสัดส่วนการแบ่งน้ำหนักตามจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน โดยได้คำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3.1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ที่	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	396	17
2	731	31
3	815	34
4	859	36
5	534	22
6	652	27
7	782	33
8	459	19

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

หมู่ที่	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
9	388	16
10	732	31
11	208	8
12	546	23
13	510	21
14	299	12
15	519	22
16	765	32
รวม	9,195	384

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเป็นประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

3.2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด

3.2.2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข และเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.3.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli and Hambleton (สมนึก ภัททิยธานี, 2544, น. 219 - 233) เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ให้คะแนน + 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน - 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum X}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum X$ แทน ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 - 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงสูงใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.66 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

การตรวจสอบครอบคลุมความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องของรูปแบบแบบสอบถามและการใช้ภาษา เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชา และเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

- 1) นางวารุณี นันทบุรมย์ วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

2) นางนันทน์ภัท พิมพะนิตย์ วุฒิการศึกษาศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาวิชาเอกภาษาไทย ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3) ว่าที่ร้อยตรีหญิงนพวรรณ สว่างบุญ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา วัตผลการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3.2.3.2 จากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลลำพาน จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item - Total Correlation) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 72) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .29 - .90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89

3.2.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย อีกครั้งหนึ่ง

3.2.3.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือรับรอง จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง นายกเทศมนตรีตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อประสานการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.3.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือกลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถาม

3.3.3 ให้ผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

3.3.4 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3.4 การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

3.4.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ลงรหัสตามแบบ (Coding Form)

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ของการให้คะแนน ดังนี้

1) การจัดกระทำคะแนนระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนโดยแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert's Scale มี 5 ระดับ ได้แก่

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	หมายถึง 5
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	หมายถึง 4
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	หมายถึง 3
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	หมายถึง 2
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	หมายถึง 1

จากนั้น นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 186) ตามสูตร ดังนี้

เกณฑ์คะแนนระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ระดับคะแนน 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับคะแนน 3.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ระดับคะแนน 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 สถิติทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ใช้ t - test (Independent Sample) ส่วนจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้ F - test (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD. (Least Significant Different) กำหนดในสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05

3.5.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาเสนอข้อมูล ด้วยตารางประกอบการอธิบายตามวัตถุประสงค์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแปลความหมาย มีดังนี้

n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณา (F – Distribution)
Df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean of Squares)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลปรากฏดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ			
1.1 ชาย		226	58.85
1.2 หญิง		158	41.15
	รวม	384	100

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	86	22.40
2.2 ตั้งแต่ 26 - 35 ปี	133	34.64
2.3 ตั้งแต่ 36 - 45 ปี	101	26.30
2.4 ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	64	16.67
รวม	384	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	183	47.66
3.2 มัธยมศึกษา	148	38.54
3.3 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	21	5.47
3.4 ปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า	32	8.33
รวม	384	100
4. อาชีพ		
4.1 รับจ้าง	171	44.53
4.2 เกษตรกร	119	30.99
4.3 รับราชการ	27	7.03
4.4 ค้าขาย	67	17.45
รวม	384	100

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 58.85 และเพศหญิง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.15

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 26 - 35 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 34.64 รองลงมา คือ อายุตั้งแต่ 36 - 45 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 และอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 47.66 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ

38.54 ระดับปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 44.53 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.99 อาชีพค้าขาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.45 และอาชีพรับราชการ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.03

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.37	0.55	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.25	0.79	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.60	0.83	น้อย
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.81	0.69	น้อย
รวม	3.01	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.37$) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.25$) และอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.60$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 1.81$) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รายด้าน และจำแนกรายข้อ

2.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
สามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
จำแนกตามรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านได้รับทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชน เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด	4.90	0.37	มากที่สุด
2. ท่านให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชนเพียงใด	4.91	0.33	มากที่สุด
3. ท่านได้รับทราบและเข้าร่วมประชุม เพื่อคัดเลือกกรรมการพัฒนา เทศบาลในการร่วมคิด และกำหนดแนวทางในการวางแผนพัฒนา เทศบาลเพียงใด	4.48	0.83	มากที่สุด
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติมหรือตัดทอน โครงการ / แผนงาน ของเทศบาลเพียงใด	4.15	1.19	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือก โครงการ / แผนงาน เพื่อบรรจุ ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด	3.42	1.16	มาก
รวม	4.37	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ โดยเรียง
จากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหา และความ
ต้องการของชุมชนเพียงใด ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมา คือ ท่านได้รับทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์เชิญชวน
ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 4.90$) และท่าน
ได้รับทราบ และเข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการพัฒนาเทศบาลในการร่วมคิด และกำหนด

แนวทางในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 4.48$) และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติม หรือตัดทอนโครงการ / แผนงานของเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 4.15$) และท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ / แผนงาน เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน จำแนกตามรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนา เทศบาลเพียงใด	4.17	0.95	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าร่วมในการประชุมสภาเทศบาล ในสมัยประชุมเกี่ยวกับงบประมาณเพียงใด	3.01	1.56	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับ หรือควบคุม การจัดซื้อจัดจ้างโครงการ / แผนงานของเทศบาลเพียงใด	3.54	1.00	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในโครงการบางโครงการที่บรรจุอยู่ ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด	2.41	1.41	น้อย
5. เทศบาลเชิญท่านเข้าร่วมรับฟังสภาพปัญหาในการพัฒนา เทศบาลเพียงใด	3.15	1.06	ปานกลาง
รวม	3.25	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับหรือ

ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างโครงการ / แผนงานของเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 3.54$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าร่วมในการประชุมสภาเทศบาล ในสมัยประชุมเกี่ยวกับงบประมาณเพียงใด ($\bar{X} = 3.01$) รองลงมา คือ เทศบาลเชิญท่านเข้าร่วมรับ ฟังสภาพปัญหาในการพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 3.15$) และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ท่านมีส่วนร่วม ปฏิบัติงานในโครงการบางโครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 2.41$)

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา สามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือเคยเป็นคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด	3.27	1.03	ปานกลาง
2. ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับทางเทศบาล เพื่อตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด	2.19	1.37	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา ของเทศบาลเพียงใด	1.73	1.12	น้อยที่สุด
4. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ตามโครงการ / แผนงาน ของเทศบาล เพียงใด เช่น ก่อสร้างถนน แล้วน้ำท่วมเพราะไม่มีท่อระบายน้ำ เป็นต้น	3.23	1.11	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากผลกระทบของการปฏิบัติตาม โครงการในแผนพัฒนา เทศบาลเพียงใด	2.58	1.05	น้อย
รวม	2.60	0.83	น้อย

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือเคยเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 3.27$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามโครงการ / แผนงาน ของเทศบาล เพียงใด เช่น ก่อสร้างถนนแล้วน้ำท่วมเพราะไม่มีท่อระบายน้ำ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.23$) อยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการปฏิบัติตามโครงการในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 2.58$) รองลงมา คือ ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับทางเทศบาลเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 2.19$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ข้อ คือท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 1.73$)

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผน

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผนจำแนกตามรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพียงใด เช่น ถนน, น้ำประปา และไฟฟ้า	1.62	1.05	น้อยที่สุด
2. ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพียงใด เช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย	1.58	0.93	น้อยที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
3. ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านสวัสดิการชุมชนเพียงใด เช่น เบี้ยยังชีพ ฯ ผู้ด้อยโอกาสฯ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	2.50	1.13	น้อย
4. ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาล ในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจชุมชนเพียงใด เช่น การส่งเสริม อาชีพต่าง ๆ	1.74	1.04	น้อยที่สุด
5. ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาล ในการแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เพียงใด	1.60	0.98	น้อยที่สุด
รวม	1.81	0.69	น้อย

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผนพบว่า โดยรวมระดับอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.81$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้านสวัสดิการชุมชนเพียงใด เช่น เบี้ยยังชีพ ฯ ผู้ด้อยโอกาสฯ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ($\bar{X} = 2.50$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 4 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหา ด้านเศรษฐกิจชุมชนเพียงใด เช่น การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ ($\bar{X} = 1.74$) รองลงมา คือในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหา ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพียงใด เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า ($\bar{X} = 1.62$) ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นเพียงใด ($\bar{X} = 1.60$) และในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมเพียงใด เช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย ($\bar{X} = 1.58$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

3.1 จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ชาย		หญิง		t	sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.31	0.59	4.46	0.48	2.88	0.00 *
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.21	0.79	3.32	0.78	1.38	0.17
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.70	0.86	2.46	0.77	2.86	0.00 *
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.83	0.73	1.78	0.64	0.66	0.51
รวม	3.01	0.56	3.01	0.50	0.08	0.94

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (sig = .00) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (sig = .00) และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (sig = .17) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (sig = .51)

3.2 จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 4.8

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.31	3.00	0.44	1.43	0.23
	116.31	380.00	0.31	-	-
	117.62	383.00	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.41	3.00	1.14	1.85	0.14
	233.54	380.00	0.61	-	-
	236.95	383.00	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	1.33	3.00	0.44	0.63	0.59
	265.27	380.00	0.70	-	-
	266.60	383.00	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.27	3.00	0.76	1.58	0.19
	181.50	380.00	0.48	-	-
	183.77	383.00	-	-	-
	1.27	3.00	0.42	1.49	0.22
รวม	108.18	380.00	0.28	-	-
	109.45	383.00	-	-	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา					
สามปีของเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	12.76	3.00	4.25	15.41	0.00 *
	104.86	380.00	0.28	-	-
	117.62	383.00	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	5.80	3.00	1.93	3.18	0.02 *
	231.15	380.00	0.61	-	-
	236.95	383.00	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	7.66	3.00	2.55	3.75	0.01 *
	258.94	380.00	0.68	-	-
	266.60	383.00	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.54	3.00	1.18	2.49	0.06
	180.23	380.00	0.47	-	-
	183.77	383.00	-	-	-
	2.50	3.00	0.83	2.96	0.03 *
รวม	106.95	380.00	0.28	-	-
	109.45	383.00	-	-	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยรวม ด้วยวิธี LSD. ดังปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา			เปรียบเทียบหรือสูงกว่า
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	
		4.26	4.59	3.99	4.26
ประถมศึกษา	4.26	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	4.59	.00 *	-	-	-
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	3.99	.03 *	.00 *	-	-
ปริญญาตรี / เทียบเท่าหรือสูงกว่า	4.26	.99	.00 *	.07	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 4.11

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี / เทียบเท่าหรือ สูงกว่า
		3.22	3.32	2.82	3.42
ประถมศึกษา	3.22	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	3.32	.22	-	-	-
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2.82	.03 *	.01 *	-	-
ปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า	3.42	.18	.53	.01 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 4.12

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี / เทียบเท่าหรือสูงกว่า
		2.67	2.52	2.17	2.84
ประถมศึกษา	2.67	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	2.52	.10	-	-	-
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2.17	.01 *	.07	-	-
ปริญญาตรี / เทียบเท่าหรือสูงกว่า	2.84	.27	.04 *	.00 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

3.4 จำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 4.13

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ					
	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	7.81	3.00	2.60	9.00	0.00 *
	109.82	380.00	0.29	-	-
	117.62	383.00	-	-	-
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	13.54	3.00	4.51	7.67	0.00 *
	223.42	380.00	0.59	-	-
	236.95	383.00	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	16.48	3.00	5.49	8.35	0.00 *
	250.12	380.00	0.66	-	-
	266.60	383.00	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	5.53	3.00	1.84	3.93	0.01 *
	178.24	380.00	0.47	-	-
	183.77	383.00	-	-	-
	5.89	3.00	1.96	7.21	0.00 *
รวม	103.55	380.00	0.27	-	-
	109.45	383.00	-	-	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยรวม ด้วยวิธี LSD. ดังปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.14

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อาชีพ	\bar{X}	อาชีพ			
		รับจ้าง	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย
		4.48	4.20	4.64	4.29
รับจ้าง	4.48	-	-	-	-
เกษตรกร	4.20	.00 *	-	-	-
รับราชการ	4.64	.15	.00 *	-	-
ค้าขาย	4.29	.02 *	.28	.00 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ

ตารางที่ 4.15

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

อาชีพ	\bar{X}	อาชีพ			
		รับจ้าง	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย
		3.15	3.21	3.87	3.37
รับจ้าง	3.15	-	-	-	-
เกษตรกร	3.21	.50	-	-	-
รับราชการ	3.87	.00 *	.00 *	-	-
ค้าขาย	3.37	.05	.17	.00 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ

ตารางที่ 4.16

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

อาชีพ	\bar{X}	อาชีพ			
		รับจ้าง	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย
		2.43	2.66	3.22	2.67
รับจ้าง	2.43	-	-	-	-
เกษตรกร	2.66	.02 *	-	-	-
รับราชการ	3.22	.00 *	.00 *	-	-
ค้าขาย	2.67	.03 *	.92	.00 *	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ

ตารางที่ 4.17

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

อาชีพ	\bar{X}	อาชีพ			
		รับจ้าง	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย
		1.68	1.93	1.99	1.86
รับจ้าง	1.68	-	-	-	-
เกษตรกร	1.93	.00 *	-	-	-
รับราชการ	1.99	.03 *	.69	-	-
ค้าขาย	1.86	.07	.50	.41	-

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.18

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. ผู้บริหารควรยอมรับฟังความคิดเห็นที่เสนอแนะจากประชาชนในการให้บริการ สาธารณะมากขึ้น	33
2. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ แผนงานต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่	27
3. เทศบาลควรให้ความสำคัญของปัญหาที่เสนอโดยประชาชนแต่ละชุมชน	21
4. เทศบาลควรประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนงานให้ประชาชนรับรู้อย่างชัดเจน	15
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	
1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการ การให้บริการ สาธารณะทุกขั้นตอน	29
2. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชุมชน ให้มากขึ้น	27
3. ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบล ในการบริการสาธารณะให้มากขึ้น	21
4. เทศบาลควรให้คำแนะนำในโครงการต่าง ๆ และการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา ให้กับประชาชนอย่างละเอียด	19
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
1. ผู้บริหาร ควรกำหนดนโยบายสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชน ส่วนใหญ่	31
2. เทศบาลควรปรับปรุงถนน เพื่อความปลอดภัยในการคมนาคมของประชาชน	29
3. เทศบาลควรติดตั้งไฟฟ้าตามถนนให้มากขึ้น เพื่อความปลอดภัยในการคมนาคม ในเวลากลางคืน	18

(ต่อ)

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ความถี่
4. เทศบาลควรมีแผนงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบแผนงานที่ทางเทศบาลได้จัดทำจนเป็นรูปธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	18
1. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง การประมูลงานให้มากขึ้น	30
2. เทศบาลควรเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจสอบจ้าง ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึง	27
3. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการแผนงานในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลมากขึ้น	22
4. เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้ถึงกระบวนการประเมินโครงการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงกิจกรรมโครงการนั้น ๆ เพื่อจะได้ร่วมตรวจสอบ	17

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารควรยอมรับฟังความคิดเห็นที่เสนอแนะจากประชาชนในการให้บริการสาธารณะมากขึ้น (ค่าความถี่ = 33) เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ แผนงานต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ (ค่าความถี่ = 27) เทศบาล ควรให้ความสำคัญของปัญหาที่เสนอโดยประชาชนแต่ละชุมชน (ค่าความถี่ = 21) เทศบาล ควรประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนงานให้ประชาชนรับรู้อย่างชัดเจน (ค่าความถี่ = 15)

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการ การให้บริการสาธารณะทุกขั้นตอน (ค่าความถี่ = 29) เทศบาล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชุมชนให้มากขึ้น (ค่าความถี่ = 27) ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับเทศบาลตำบล ในการบริการสาธารณะให้มากขึ้น (ค่าความถี่ = 21) เทศบาลควรให้คำแนะนำในโครงการต่าง ๆ และการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาให้กับประชาชนอย่างละเอียด (ค่าความถี่ = 19)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ (ค่าความถี่ = 31) เทศบาล ควรปรับปรุงถนนเพื่อความปลอดภัยในการคมนาคมของประชาชน (ค่าความถี่ = 29) เทศบาลควรติดตั้งไฟฟ้าตามถนนให้มากขึ้นเพื่อความปลอดภัยในการคมนาคมในเวลากลางคืน (ค่าความถี่ = 18) เทศบาล ควรมีแผนงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบแผนงานที่ทางเทศบาลได้จัดทำจนเป็นรูปธรรม (ค่าความถี่ = 18)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง การประมูลงานให้มากขึ้น (ค่าความถี่ = 30) เทศบาลควรเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ - จัดจ้าง ตรวจสอบจ้าง ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึง (ค่าความถี่ = 27) เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการแผนงานในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลมากขึ้น (ค่าความถี่ = 22) เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้ถึงกระบวนการการประเมินโครงการและประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงกิจกรรมโครงการนั้น ๆ เพื่อจะได้ร่วมตรวจสอบ (ค่าความถี่ = 17)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 384 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .29 ถึง .90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test (Independent Variables) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One - Way ANOVA (F - test)

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับสูงมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.37$) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.25$) และอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.60$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 1.81$) ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

5.1.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา และอาชีพพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้ เทศบาลตำบลควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล และควรตรวจสอบการนำแผนพัฒนาไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมา เช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ถนน, น้ำประปา และไฟฟ้า ด้านสวัสดิการชุมชน เช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอย และการบำบัดน้ำเสีย ด้านเศรษฐกิจชุมชน เช่น เบี้ยยังชีพ ฯ ผู้ค้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมและด้านการส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร นิบุร์ (2550, น. 74 - 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ ประกอบเลิศ (2552) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก และด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน

และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ด้านป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

5.2.2.1 จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุมชนยังไม่ได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลในการแก้ปัญหาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการชุมชน ด้านเศรษฐกิจชุมชน และด้านการส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ที่เหมาะสม และสม่ำเสมอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล แสงแก้วศรี (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวันกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เพศระดับการศึกษาอาชีพระดับรายได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตปทุมวันและความสำนึกทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ไม่แตกต่างกัน

5.2.2.2 จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วม หรือเป็นคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานและการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามโครงการ / แผนงาน ของเทศบาล ตลอดจนการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการปฏิบัติตามโครงการในแผนพัฒนาเทศบาล และการเข้าประชุมกับทางเทศบาล เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาล ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญ ประกอบเลิศ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแคนดงจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานที่มีเพศ อายุ และพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันพบว่าประชาชนที่มีเพศและอายุต่างก็มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุมชนให้ความสนใจ และได้รับทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชน ตลอดจนการคัดเลือกกรรมการพัฒนาเทศบาลในการร่วมคิด

และกำหนดแนวทางในการวางแผนพัฒนาเทศบาล รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติม หรือตัดทอน โครงการ / แผนงานของเทศบาล และการคัดเลือกโครงการ / แผนงานเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร นิบุรี (2550, น. 74 - 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยง ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อยู่ในระดับปานกลาง ผลเปรียบเทียบ พบว่า เพศ, ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.2.4 จำแนกตามอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุมชนมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล รวมทั้งการเข้าร่วมในการประชุมสภาเทศบาล ในสมัยประชุมเกี่ยวกับงบประมาณ ตลอดจนเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับ หรือควบคุมการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการ / แผนงานของเทศบาล และการปฏิบัติงานในโครงการบางโครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเทศบาล ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทะนงศักดิ์ เดชไพโรชลา (2550, น. 56 - 59) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2551 - 2553 กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มี เพศ อายุ รายได้ การศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านสถานภาพ ครอบครัว อาชีพ ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรจัดทำคู่มือกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับชาวบ้าน โดยตรง เช่น ความสำคัญของการมีส่วนร่วม สิทธิเสรีภาพของประชาชน การจัดตั้งกลุ่มทางการเมือง ความสำคัญ มีขั้นตอนวิธีการอย่างไร รวมถึงการร่วมวางแผน การแสดงความคิดเห็น หรือการประชาพิจารณ์

5.3.1.2 เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเสริมสร้างผู้นำชุมชนให้เป็นผู้กระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมตามสิทธิเสรีภาพ

5.3.1.3 เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เวทีการแสดงความคิดเห็น เวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้แสดงออก

5.3.1.4 เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมผู้นำเครือข่ายชุมชน อาสาสมัคร และตัวแทนหมู่บ้าน ให้มีความรู้ความสามารถในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.3.1.5 เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมือง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

5.3.2.2 ควรศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ ฯ : กลุ่มวิชาการ และแผนพัฒนาท้องถิ่นส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น.
- กานต์ชนก ประภาสวุฒิสาร. (2552). *การเคลื่อนไหวของประชาสังคมในเมืองเชียงใหม่ต่อประเด็นปัญหาที่เกิดจากความเป็นเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2551*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กำพล แสนบุญเรือง. (2542). *การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจริญ ประกอบเลิศ. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เขาวน วัศเสนพงศ์. (2546). *การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐจินันท์ คาวิวงศ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอิตื้อ อำเภอ ยางตลาด จังหวัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- เดชอุดม ขุนทอง. (2550). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษาตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2534). *การพัฒนาชุมชนปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ ฯ : บพิธการพิมพ์.
- ทะนงศักดิ์ เดชไพโรชลา. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ. 2551 - 2553) : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). *การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้านเขตหนองจอกที่มีต่อโครงการกิจกรรม การพัฒนาตามแนวทาง "บวร" และ "บรม" เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เทศบาลตำบลลำพาน. (2559). *แผนพัฒนา 3 ปี (2560 - 2562)*. เทศบาลตำบลลำพาน.

- ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี. (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการ
 สี่วัดทัศนศึกษาเฉพาะวัดเขตพนาวิมลมังคลาราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต).
 กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิรุช ประสิทธิ์เมตต์. (2540). การมีส่วนร่วมของครูในการป้องกันการระบาดของน้ำในโรงเรียน
 มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร
 มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัฐฎีกาล ศรีจันทร์โท. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วน
 ตำบลนาภู อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
 มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญครอง ดอกเกียง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
 ตำบลช่อแฮ จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น
 : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม สุวัตดี. (2551). ลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล โครงการส่งเสริมและ
 พัฒนาเอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประมวล แสงแก้วศรี. (2546). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตปทุมวัน
 กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2539). การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ ฯ
 : พาพาสการพิมพ์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 กรุงเทพฯ ฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้ เพื่อชุมชนเป็นสุข (สวส.).
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
 องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).
 เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรี ลีโรธ. (2546). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชญวัตร วรรณะกุล. (2538). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
 : กรณีศึกษา เฉพาะตำบลทรายมูล อำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก. กรุงเทพฯ ฯ :

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

- ไพโรพ ถนัดคำ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ลักษณะของการมีส่วนร่วม. ตีพิมพ์ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มนตรี เทอดธีระกุล. (2543). การมีส่วนร่วมของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษา : กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ๑ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มานพ จิตญา และฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี ๑ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวสาขาวิชาการจัดการหน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ ๑ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เรืองแสง ทองสุขเจริญ. (2542). การรับรู้ปัญหาและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานของประชาชนในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ๑ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรวุฒิ วงษาเวียง. (2550). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาในเขตเทศบาลตำบลสามแยก จังหวัดยโสธร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วรภาพร นิบุร์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยง ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิศิษฐ์ ทองสมบูรณ์. (2535). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระบบ (กชช.) ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วันชัย วัฒนศัพท์. (2540). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- สกต สกตเดช. (2542). กฎหมายศุลกากรและพิธีการนำเข้า. กรุงเทพฯ ฯ : อักษร โสภณ.
- สมนึก กัททัยธานี. (2544). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สุรชาติพิทย์ ฉั่วสกุล. (2541). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริยา ชูขุน. (2534). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชนศึกษาเฉพาะกรณี : ตำบลศรีสะเกษอำเภอจักราชจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์. (2559). สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน. กภาพสินธุ์ : สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองกาฬสินธุ์.
- เสน่ห์ จามริก. (2540). การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิโครงการดาราศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). ความขัดแย้ง : การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ ฯ : ต้นอ่อน.
- อकिन รพีพัฒน์. (2539). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณ.
- อาภรณ์ วัชร. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบล สุวรรณวงศ์. (2541). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของกลุ่มแม่บ้านทหารในจังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อลงกรณ์ ปราบไพรี. (2545). การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549) โดยกระบวนการประชาคมกรณีศึกษาอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation* : Rural Development Committee Center for international Studies. New York : Cornell University Press.
- Taro, Yamane. (1973). *Statistics : An introductory analysis (3rd ed.)*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

คำชี้แจง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล
ลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิดเป็นประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับ
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
สามปีของเทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามตามความจริง โดยข้อมูลในการตอบ
แบบสอบถาม จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และจะใช้สำหรับงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เท่านั้น

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นางสาววิภาณี ลำลอง

นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และตอบคำถามโดยเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี

ตั้งแต่ 26 - 35 ปี

ตั้งแต่ 36 - 45 ปี

ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญา หรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี / เทียบเท่า หรือสูงกว่า

4. อาชีพ

รับจ้าง

เกษตรกร

รับราชการ

ค้าขาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ
เทศบาลตำบลลำพานอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อที่ท่านเห็นด้วยที่สุด โดยกำหนดคะแนนของ
ช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด หมายถึง 5

ระดับการมีส่วนร่วมมาก หมายถึง 4

ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง หมายถึง 3

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย หมายถึง 2

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด หมายถึง 1

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม								
		5	4	3	2	1				
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ										
1.	ท่านได้รับทราบข่าวจากการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชน เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด									
2.	ท่านให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อเสนอปัญหา และความต้องการของชุมชนเพียงใด									
3.	ท่านได้รับทราบและเข้าร่วมประชุม เพื่อคัดเลือกกรรมการพัฒนา เทศบาล ในการร่วมคิด และกำหนดแนวทางในการวางแผน พัฒนาเทศบาลเพียงใด									
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการเพิ่มเติม หรือตัดทอน โครงการ / แผนงาน ของเทศบาลเพียงใด									
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ / แผนงาน เพื่อบรรจุ ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด									
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ										
6.	ท่านมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม เพื่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด									
7.	ท่านมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าร่วมในการประชุมสภาเทศบาลใน สมัยประชุมเกี่ยวกับงบประมาณเพียงใด									

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
8.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการตรวจรับ หรือควบคุม การจัดซื้อจัดจ้าง โครงการ / แผนงานของเทศบาลเพียงใด					
9.	ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในโครงการบางโครงการที่บรรจุ อยู่ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด					
10.	เทศบาลเชิญท่านเข้าร่วมรับฟังสภาพปัญหาในการพัฒนาเทศบาล เพียงใด					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
11.	ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพียงใด เช่น ถนน, น้ำประปา และไฟฟ้า					
12.	ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพียงใด เช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย					
13.	ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านสวัสดิการชุมชนเพียงใด เช่น เบี้ยยังชีพ ฯ ผู้ด้อยโอกาส ฯ อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม					
14.	ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจชุมชนเพียงใด เช่น การส่งเสริม อาชีพต่าง ๆ					
15.	ในชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาเทศบาลใน การแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น เพียงใด					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
16.	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือเคยเป็นคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด					
17.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมกับทางเทศบาล เพื่อตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
18.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา ของเทศบาลเพียงใด					
19.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติตามโครงการ / แผนงาน ของเทศบาล เพียงใด เช่น ก่อสร้างถนนแล้วน้ำท่วม เพราะไม่มีท่อระบายน้ำ เป็นต้น					
20.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิด จากผลกระทบของการปฏิบัติตามโครงการในแผนพัฒนาเทศบาล เพียงใด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ
เทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

.....

2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน

.....

.....

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากแผน

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง ที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถาม
นางสาววิยาณี ลำลอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

การหาผลรวมและค่า IOC การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล
ตำบลลำพำ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนของ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
		1	2	3			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกรายชื่อ และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Items	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A 1	55.4615	149.0377	.3563	.8903
A 2	55.4038	152.0102	.5476	.8929
A 3	55.9808	151.6663	.3066	.8975
A 4	56.1923	139.6094	.4028	.8888
A 5	57.0962	133.0298	.6294	.8813
B 1	56.2308	144.2594	.2882	.8914
B 2	57.3269	130.6557	.5031	.8879
B 3	56.7885	142.4054	.4520	.8870
B 4	58.1923	128.6290	.6933	.8787
B 5	57.2885	135.6210	.6670	.8808
C 1	57.2500	136.5049	.6300	.8819
C 2	58.1346	129.5305	.6474	.8805
C 3	58.5385	130.2142	.7415	.8774
C 4	57.0385	135.9201	.6702	.8809
C 5	57.7115	137.4250	.5731	.8834
D 1	58.6346	136.0403	.5721	.8833
D 2	58.6731	142.4989	.3587	.8895
D 3	57.7500	137.9559	.5246	.8848
D 4	58.5577	132.9966	.7231	.8787
D 5	58.6923	138.4133	.8998	.8855

หมายเหตุ. Reliability Coefficients, Cronbach's Alpha, .8904, N of Items, 20, N of Cases, 52

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รค.รปศ ว ๐๒๓๔/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๕๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางนันท์นภัส พิมพ์นิตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิยาณี ลำลอง รหัสประจำตัว ๕๗๕๔๖๒๐๙๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาพศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ว ๐๒๓๔/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีหญิงนพวรรณ สว่างบุญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิยาณี ลำลอง รหัสประจำตัว ๕๗๘๔๖๒๐๙๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาค)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ ร.ร.ปศ.ว ๐๒๓๔/๒๕๕๕

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางวารุณี นันทบุรมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิยาณี ลำลอง รหัสประจำตัว ๕๗๘๔๖๒๐๙๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕
โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปค. ๐๒๓๖/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลลำพาน

ด้วย นางสาววิยาณี ลำสอง รหัสประจำตัว ๕๗๔๕๖๒๐๙๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย เข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรเขตตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาค)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ. ๐๒๓๕/๒๕๕๙

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลลำพาน

ด้วย นางสาววิภาณี ลำลอง รหัสประจำตัว ๕๗๘๕๖๒๐๙๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรเขตตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาต)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

นางสาววิยาณี ถ้ำทอง, สัตยญา เคนาภูมิ, วิทยา เจริญศิริ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลลำพาน อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 10* (น. 1746). อุครธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุครธานี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิภาณี ลำลอง
วันเกิด วันที่ 14 เดือน เมษายน พ.ศ. 2525
สถานที่เกิด เลขที่ 131 หมู่ที่ 7 ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 131 หมู่ที่ 7 ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000
สถานที่ทำงาน สำนักงานเทศบาลตำบลลำพาน เลขที่ 40 หมู่ที่ 5 ตำบลลำพาน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2547 บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2557 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2560 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY